

192

CATALUNYA

REVISTA D
INFORMACIO

I-EXPANSIO
CATALANA

2
89

de Manresa, Pere de Roda
delva, la edi-
VIII i esta
que li dona
udal

GENER
1931
50 cts.

121

Un
Refrigerador Eléctrico

le ofrecerá a usted la seguridad de que los alimentos que guarde en él estarán, cuando los necesite, tan frescos, sanos y apetitosos como recién comprados.

Su uso es simple, silencioso y económico.
No requiere atención alguna.

En venta al contado o en cómodas cuotas mensuales.

Compañía
HISPANO-AMERICANA de ELECTRICIDAD

LLIBRES

DIARIS I REVISTES

Publicacions Catalanes

NOVETAT EXTRAORDINARIA

CATALUNYA
 DESCOBRIDORA D'AMERICA

per R. Carreras i Valls

Val . . . \$9.30
 correu \$ 0.25

DONATO ALVAREZ 2652 - Buenos Aires

Representant a Rosari - CONRAD TORRA - Rioja 1089

ALUMINIO, BRONCE, COBRE, ESTAÑO EN CHAPAS, BARRAS, CAROS, ETC.

Tornillos de Hierro y Bronce para Metales, Alambres de Acero, Escareadores y Calisuares. Piedras Esmeril, Arandelas Grover, Bujes, Pernos, Son-das y demás artefactos del ramo.

BULONES, TORNILLOS y TUERCAS de ACERO para CAMIONES OMNIBUS y AUTOS Norteamericanos, Ingleses y Europeos

Todo lo necesario para

AGUJEREAR, ROSCAR y RECTIFICAR

JUAN RUSSINYOL
 BUENOS AIRES

SARMIENTO 1599

esquina

MONTEVIDEO

U. T. 38 Mayo 1363

38 Mayo 6799

Coop. T. Central 1290

TALLERES GRAFICOS

"DAMIANO"

— ZEA & TEJERO —

Revistes, Catàlegs, Bicromies, Tricromies, Treballs comercials en general. — Impressors de "CATALUNYA".

CORRIENTES 439

U. T. 31, Retiro 2952

PELETERIA

— DE —

Maximiliano Perez

Gerrito 118

U. T. Rivad. 3411

"EL RUBI"

Fundado en el año 1902

TALLER DE LAVADO Y PLANchado

TACUARI 411

Buenos Aires

Lo mejor en

Alta Calidad.

Importadores:

Zabaleta, Mas y Arando

Rivadavia 878

REDACTOR-EN-CAP
R. ESCARRÀ

DIRECTOR
LL. MACAYA

SECRETARI
A. QUINTANA

PUBLICACIÓ MENSUAL CATALANA DE BUENOS AIRES - ALSINA 429 - GENER 1931

REFLEXOS

PER JORDI D'ARGENT

EL CATALA A L'UNIVERSITAT. — L'Universitat oficial de Barcelona és una altra cleda que es va obrint lentament a l'embat victoriós de la catalanitat. Aquest darrer any ha estat ben bé un any de restauració i de reivindicació de totes les manifestacions catalanesques, i gairebé tots els dies ens han ofert el joi d'un nou avenç o d'una nova escamesa de la nostra personalitat racial, idiomàtica o política. Copsat totalment, el 1930, hom aprecia el triomf esclatant i brunzent assolit, del punt de vista espiritual i cultural estant — més eficient, si bé menys espectacular, que el polític — damunt els set anys eixores i anguniosos de la dictadura riverista. I hom constata amb vera fruïció que aquests han estat per a Catalunya una impressionant prova de foc, de la qual el sentiment i l'acció catalanescos n'han eixit més vius, més potents i més purs que mai, tot anunciant amb llur ressorgiment perennal la seva immortalitat.

L'Universitat de Barcelona, com organisme oficial, havia viscut totalment d'esquena a la cultura catalana, malgrat l'acció individual, meritíssima, de molts dels seus il·lustres professors. Ni l'any 1906, quan l'abrandament immens de la *Solidaritat Catalana*, va ésser possible bandejar el caciquisme rutinari de les eleccions senatorials del Claustre universitari. Això vol dir que la Universitat ha estat un dels centres més esquerps i empenetrables a la catalanitat. Sortosament sembla que ara va prenent noves orientacions més adients amb la tasca que li pertoca com a casal dels estudis superiors de la nostra terra. El Rector ac-

tual, doctor Soler i Batlle, català de cor, va creure que a la commemoració solemnia del bimilenar de Virgili per la Universitat barcelonina no hi podia mancar la veu de la *Fundació Bernat Metge*, inclit mestratge dels estudis clàssics, admirat arreu del món, ni la llengua catalana que, gràcies a la *Fundació*, ha anostrat de faisó admirable els versos eternals de l'excels cantor de Roma.

Així fou invitada la *F.B.M.*, per primera vegada en la seva història, a un acte de l'Espanya oficial; així, després d'un treball escrit en italià pel director de les Escoles Italianes de Barcelona, senyor Dattoli, sobre "La romanità di Virgilio", va ésser escoltat el bell catalanesc de Joan Estelric, director de la *Bernat Metge*, disertant de "Virgili i la fama", i encara la dolça paraula de Carles Riba, recitant la "Bucòlica IV" virgiliana, traduïda per ell mateix en versos vernacles de meravella. Després, la veu oficial de l'Universitat, fou portada gentilmente, en castellà, pel catedràtic Joaquim Balcells, professor de la *F.B.M.* I finalment, el Rector, en agrair als anteriors la seva col·laboració brillantíssima, feu ressaltar l'actuació cultural de *La Casa degli Italiani* i de la *Fundació Bernat Metge*, i va cloure la sessió dient en llatí l'"Egloga IV" de Virgili.

Heus ací un formós acte d'art, d'espiritualitat i, més encara, de tolerància i de comprensió.

ELS PESSEBRES CATALANS. — El Nadal barceloní suara passat s'ha vist ornat amb una bella nota d'art tradicional, deguda a l'acord de l'Ajuntament d'instalar, a la típica iglesia del Poble Espanyol de Montjuïc, un gran pessebre català on es reflectís el magnífic floriment que aquesta mena de manifestacions havien assolit a la nostra terra durant la darrera centúria. Foren encarregades de la construcció del pessebre monumental la Junta de Museus i l'Associació de Pessebristes, de Barcelona, les quals han bastit el pessebre amb figures del famós escultor català Amadeu, que excel·lí sobretot en l'art d'aquestes imatges populars, tan plenes de sabor pairal. Durant les setmanes que el pessebre de Montjuïc ha restat obert al públic, s'ha donat a l'edifici esmentat una tanda de conferències i concerts de caràcter folk-lòrie nadalene. Un conjunt de manifestacions pròpies d'un poble artista.

SUMARI

Reflexos, per Jordi d'Argent. — La fi de Pere Carol, per Josep M. Vila. — Despertar, per Félix Riba Plá. — Lía i el seu galant, per J. Grau Elies. (Dibuix de Macaya Cantó). — El Moro, el gall d'indi i l'oca, per Roger de Flor. (Dibuix de Macaya Cantó). — Llibres, llibres, llibres, per J. Torrendell. (Dibuix de Ll. Macaya). — Gracieta B. de Llorens. (Dibuix de Santfeliu). — Cròniques Barcelonines, per M. del Carme Nicolau. — La típica festa dels tres toms. — El redós d'Elx, per M. A. — Les típiques capelles dels carrers de Barcelona. — El ferrocarril de Ribes-Queralp-Núria. — El ferrocarril aeri de Miramar als banys de Sant Sebastià. — La ciutat de Girona, per Ramon Canals. — El segon aniversari de L'Hora Catalana. — Notes de les festes de Nadal. — Els jardins de Montjuïc i el seu creador. — Viatge estrocat d'un pregaudeu de rostoll, per M. Bandranas Palà. (Dibuixos de Eliseo Macaya). — Els catalans pel món. — Les màgiques il·luminacions de Barcelona, per Louis Bertrand. — El projecte d'exposició flotant de Carles Boigues. — Pel nostre idioma, per Melcior Cases. — La festa de l'escola de música del Centre Català. — Noticiari de Catalunya. — Portada, per Lluís Macaya.

B.P. de Soria

61116485
D-2 23089

LA FI DE PERE CAROL

Prou n'hi havia de gent que deia que Pere Carol era boig, però ningú no podria demostrar que ell en donés cap prova. Quelecom estrafolari, sí que ho era. Fins i tot podria concedir-se que estava tocat del bolet, però d'aquí a la bogeria... que n'hi ha de diferència.

Jo sempre vaig tenir els meus dubtes sobre aquest minyó. No creia que fos prou saberut per arribar a catedràtic, però ben bé li reconeixia dots suficients per ésser "leader" d'un partit comarcal.

Petitó, escardalenc, de mirar guspirejant i parlar reposat però abassegador, era prudentíssim i fi de pensament. I potser era la seva prudència, la seva punta de recel, el que li donava fama de bogeria.

Vivia davant mateix de la via del tren i — primmirat com era — no esperava mai a casa seva el pas de cap comboi. Quan arribava l'hora del tren se n'anava carrer amunt per presenciar el monstre brunzent des d'un centenar de metres enllà. Tenia la convicció que, el millor dia, les rodes saltarien dels riells i la màquina entraria esbufegant a la seva llar. Aquesta mica de recel els veïns la tenien per indicatiu de trastocament.

Sabater d'ofici, no tenia la pretensió de crear models que revelessin el seu geni. S'accontentava posant mitges soles i talons a qualque parell escadusser que arribava a les seves mans. I, naturalment, la poca feina li deixava lleure per sostenir llargs parlaments — gairebé monòlegs — amb un seu veí, magatzemista de queviures.

Ell — noteu la seva sensatesa — feia mans i mànegues per no malmetre la salut i per mantenir l'agilitat del seu esperit. I, precisament per això, treballava poc amb el nyinyol.

La seva germana — única persona que compartia l'habitatge de Pere Carol — era una rata de sagristia. Feia miracles per posar el pa a taula i, tot resant, s'esbrabava d'aquell pic de rancúnia que li donava el que ella i els veïns en deien el gandulejar d'en Pere. I encara aquesta mica de recança se li fonia com el sucre a l'aigua davant de la vèrbola del seu germà. "Treballa poc, però parla bé" — pensava. I, escoltant-lo, perdonava les

PER

JOSEP M. VILA

angúnies que li feia passar quan comprava la miniestra.

Si Pere Carol hagués pogut dialogar, és ben segur que hauria tingut com a conseller al seu veí magatzemista. Però no podia escoltar els consells de ningú perquè parlava sempre. Per escoltar hauria

seva desgràcia. Mentre idealitzava era ple de felicitat. Ampulós de mena, tenia gestos de tribú. Quan el va tocar el materialisme va neulir-se.

La seva germana no podia explicar-s'ho Però el cert és que s'esgrogueïa, perdia la gana, emmalaltia. Misteris del cos humà. Aquell tocar de peus a terra el consumí. S'arrauí, es posà greument malalt i no hi valgueren metges ni medecines. La seva hora era arribada.

DESPERTAR

Al crit del deure patri desperto ple de vida, sentint fervent les ànsies, del clam de redempció, tot quant veig m'encoratja i apar que amunt em crida, i em glossi la certesa que al cim viu ma il·lusió. Delit no pas me'n falta i enllà d'enllà fent via travesso de la plana el bell mantell florit, les aus que arreu hi volen com notes d'alegria i el remoreig de l'aigua, m'eixamplen l'esperit. Ja só al peu de la serra voltat de farigola veient les ginesteres florir ací i allà i bosc amunt m'endinzo que com que el cor m'hi vola, tant tresco a la pujada, com he trescat pel pla. La força del meu ésser d'un goig que l'extasia recull la vida tota que viu allà entre els pins i a mida que la deixa quedant-se'n llur poesia d'alló que més ansia li semblen tot camins. I aixís, aixís enlaire fent cap allà on m'espera vessant de vida plena ço que el glossar m'ha dit, per fi hi arribo alegre com cant de primavera, gaudint-ne la bellesa d'un goig indefinit. Que més Pàtria esperava mon cor ple d'enyorança que amb tú i per tú trovar-se fins dalt de tot! mostrand, que és ja arribada l'hora d'un fet cert l'esperança de veure't Catalunya, potent i rica i gran. Ben hages oh gran hora d'esforços arrelada que portes la certesa del més viril esclat mostrand que nostra ensenya d'heròica sang barrada per fi triomfal oneja, als pics del Montserrat.

Fólix Ribas Pla.

Aclaparat ja per una agonia lenta, va tenir encara uns instants de lucidesa. Va recordar-se del seu oient magatzemista i volgué exposar-li la idea, la gran idea que la mort li privava de realitzar.

"Escolteu — va dir en tenir-lo davant, — Havia trobat el desllorigador de la meua vida. Havia vist clar el que havia de fer per arribar a potentat. Anava a posar una botiga...! Però no una botiga de "botinam". Amb les sabates hi perds més que no hi guanyes; les gomes es passen, les modes canvien, tot són reconcs i "saldos". M'havia decidit a seguir les vostres petjades... Anava a posar una botiga d'arroç i fideus... Amb això no hi pots perdre mai. Si no el veus, te'l menges."

No pogué seguir més endavant. Descarregat dels fonaments de la seva concepció materialista, va tancar els ulls per darrera vegada.

Aquesta fou la fi de Pere Carol.

Al capdavant, potser tenia una ombra d'enveja al seu veí.

estat precís que deixés parlar l'altre.

Idealista fins al moll de l'os quan es tractava de qüestions polítiques, era molt previsor quan es tractava de projectes comercials. I no era de creure que mai arribés a portar-ne cap a la pràctica.

Un bon dia, però, va començar de furgar-li per dintre la idea que — al seu entendre — havia de dur-lo a la direcció de grans negocis. Es tractava d'establir-se. Volia ésser botiguer per passar després a magatzemista i acabar, més tard, director de grans empreses.

Una punta de materialisme se li va enforar ànima endins i això va ésser la

PELLS REFORMES

Pinesta

Especialitat en abrics a mida

Cerrito 1171

Buenos Aires

U. T. 41, Plaa 3399

LIA Y EL SEU GALANT

EN realitat, és una mica difícil trobar l'escena adequada on juguen llurs papers els personatges que donen vida al present diàleg. Si fóssim tocats per l'espurna del llunyà romanticisme, podríem fer parlar als nostres ninots en un jardí on floreixen les més belles flors. Però haurem d'acontentar-nos amb què ells vulguin triar el lloc que els sigui més avinent).

LIA (que és una dona jove, d'insospitades qualitats, ha sortit de casa seva amb l'evident desig de dir al seu galant que no pot escoltar els seus precs d'home fet per l'amor).— Basili ja comença a fer-ne massa... (Basili, com si talment hagués estat a l'aguait, se li ha presentat tot d'una per saber allò que Lia no es decideix a dir). Oh, oh! Sí, ben aviat no podré ni sortir al carrer.

BASILIL (té un interès molt viu en ésser atès. Vol dir amb poques paraules tot allò que té emmagatzemat dintre el cor).— Jo crec que és hora que m'escoltis... No és d'ahir que espero la teva bona voluntat. Els homes, Lia, també arribem a creure que hi ha un extrem...

LIA.— Però si jo mai no t'he tingut en compte!... Per ventura t'he donat mai cap esperança? Diques-ho!

BASILIL.— Dona... El mateix de sempre; no vull que m'ho facis recordar. Tu saps que jo no sóc d'aquells homes que es donen per vençuts...

LIA.— Ja hi som! No comprens que no en treuràs res de mi?...

BASILIL (es fa el moix).— Lia: no notes que tu mateixa perds aquell aplom de les altres vegades?...

LIA.— És clar!... Si m'emprens com si fos una vulgar donota, i encara ho fas fora d'hora. Com vols que no em causi estranyesa?...

BASILIL.— Jo no arribo a comprendre per què m'has de tenir així... Si no em coneguessis...

LIA.— Tu t'empares en la coneixença. Es ben poca cosa, això. (Resoltament, Lia, que té fins a cert punt un domini absolut damunt Basili, li fa un menyspreu d'aquells que traspalsen els esperits més trempats).

BASILIL.— La nostra, diguem-ne amistat, al cap-d'avall arribarà a ésser tan ferma que no hi haurà ningú capaç de desfer-la... Perquè tu, Lia, cada vegada m'ho demostres amb més delit.

LIA (que camina amb cadència rítmica, tota plena de satisfacció per saber-se dona estimada, va cap allà on la porten les seves quotidianes ocupacions. Diguem-ho: va de compres al mercat).— Així que, véus, Basili?...

BASILIL.— Tu saps que tinc el dematí frane... El temps em sobra...

LIA.— Quan els homes com tu tenen moltes hores seves, és forçós que vagin rera d'alguna dona, si per cas és prou fava d'escoltar-los.

BASILIL.— Els homes som així...

LIA.— Però jo vull dir els homes com tu!

BASILIL.— Sí, ja t'entenc, ja! Tu vols fer-me veure que podries obligar-me a moltes coses. Encara que no m'ho acabis de dir, jo hi caic. (Com sigui que Lia porta un cistellàs enorme sota el braç, en haver fet una cinquantena de passes, el seu cos esvelt s'ha decantat, talment com si pressentís la feixuguesa del retorn, aleshores que hi haurà enquistat el bé de Déu de queviures per al consum diària). Si vols...

LIA.— Deixa't de beneiteries... Si a mi m'agrada caminar així...

BASILIL.— No tens por d'extrafer-te?...

LIA.— No! Sembla que hi hagi de perdre alguna cosa, tu... No saps que el que és meu és meu?

BASILIL (amb cara d'home que no n'entén una, que tot conspira en contra de la seva felicitat).— Sí, Lia, sí; ja fa dies que m'he donat compte que ets una dona

que t'agrada fer la teva... Tens sort d'haver topat amb mi!

(Mentre ha durat aquest diàleg, que fins i tot ha tingut caires, si fa no fa, idíl·lics, perquè s'ha desenrotllat a l'entorn d'una nova troballa de sentiments entre la Lia i el seu galant, aquests han fet via carrer enllà. Ja són a la vora del lloc on la Lia haurà de complir el ministeri de cada dia; i, a mesura que s'hi apropen, tots dos sense adonar-se'n, donen la impressió que han depositat la rudesa inicial per entrar de ple en el terreny de les confessions íntimes)...

LIA.— Saps, Basili, que trobo que aviat serem molt coneguts?...

BASILIL.— No en facis cas. La gent que ens vegi plegats no creurà que siguem el que som... Es decantarà a pensar que, per part baixa, som germans...

LIA.— Però dos germans difícilment van al mercat plegats!

BASILIL (no vol donar-se per alluït).— Deixa-ho córrer, dona, això. Jo m'hi trobo bé, de venir amb tu.

LIA.— Jo no voldria que ens veiessin tan sovint!... Em fa una mena de cosa... (Com si talment volgués fer-se tota petita). Demà no cal que vinguis!

BASILIL.— Vinga, vinga...

LIA.— T'ho dic de debò.

BASILIL.— Veus? Quan una cosa es repeteix més del degut, s'acaba per no creure-hi.

LIA.— Sí, tu seràs capaç de no creure res del que et dic...

BASILIL.— És clar! Per què vols amagar-ho, tu?... Sigues franca: no hi trobes bo que vingui a acompanyar-te?...

LIA (que en aquest precís moment petja el pedris del mercat).— Escolta, Basili: serà millor que no en parlem, d'això.

EL FRUITER (amb ganes de vendre).— Avui tinc les millors taronges: són dolces que no cal ensucrar-les. Hi ha de tot: triï el que vulgui...

LIA.— Ho veus, Basili? Ja comencen...

BASILIL (abstret en la contemplació golora de les paneres plenes de fruita).— Sembla mentida que tot això vingui dels arbres...

LIA.— No és això el que vull dir-te: és que estem un altre cop al carreró de l'amargura. Ara començarà la tabola de tots els matins.

BASILIL.— Fins que jo digui prou.

(La parella s'ha aturat davant d'una taula de carn. Els trossos de bou inciten la voracitat continguda del Basili, que, a la manera dels homes d'estómac no acostumat a la goluderia dels bons bifeços, s'acontenta només amb una llambregada damunt l'objecte de llur cobejança. La Lia, mentrestant, com tots els dies ha fet tallar els trossos de vianda que li són necessaris per a parar la taula a l'hora de dinar i a l'hora de sopar. El carnisser, que la té per una bona marxanta, no mira prim a posar-li al pes alguns ossos, com més grossos mi-llor).

EL CARNISSER (*a Lia, que fa un posat de dona satisfeta perquè se sap desitjada*). — Bé, noia, bé; això sembla que marxa... Quan serà, quan... No, ho dic per dir-ho. Són tres pessos el que em deu.

LIA. — Veiam: carn d'olla, biftecs, costelles, cervell, tripa... (*A Basili, que ja té el cistell obert, com si esperés el moment solemne d'enquibir-hi allò que comprarà la Lia*). — No tinguis por; ara només anirem al peix, a la verdura i a la gallinaira. Total, per això, no cree que arribarem a omplir-lo...

BASIL. — Tu tots els dies em dius la mateixa.

EL CARNISSER. — Mare de Déu!... Quina feina més feixuga la vostra, mestre... Tots el dies amb aquest cistellàs...

BASIL. — Què hi farem!...

LIA. — Bé, fins demà.

EL CARNISSER. — Bon dia!

(*El Basili, ara ja té dintre el cistell la primera compra del dia. La Lia, que ha fet segons ella la compra cabdal, tota cofoia, s'apropa a la peixateria. Com que és hivern i l'estació ha estat pròdiga en pejerrey, creu que li serà possible de trobar-ne a bon preu, perquè té l'encàrrec de no tornar-se'n a casa sense*).

LIA (*que té davant dels seus ulls una deu de peix capaç de fer perdre el cap al més exigent dels gormandès*). — Això cada dia es posa molt bonic... Basili: ahir vaig comprar... Ho recordes, tu?... Quin peix era?

BASIL. — Sí, era peix allò que vas posar al cistell. Però, si vols que et sigui franc, del cert no sabia dir-t'ho.

LIA. — Vull saber-ho, perquè jo no ho recordo...

EL PEIXATER (*un home de l'Itàlia meridional, més aviat malcarat que de fesomia simpàtica*). — De dir-ho, jo puc dir-ho allò que vas comprar... Ma, però... Dóna volta a la memòria i veuràs que tu mateixa comprendreàs que és millor no saber-ho mai.

LIA. — I ara! Què s'empallega aquest homenet?... (*Al peixater*).

BASIL. — Jo vaig veure que li donaves diners. Això vol dir que no li deus res.

EL PEIXATER. — Però no era peix allò que vas comprar, dona: eren muselos!

LIA. — Angela Maria!... Sí, era això.

BASIL. — Ho veus com era alguna cosa?

LIA. — Doncs, avui, peixater, necessito pejerrey. Però, que sigui fresc i que no sigui d'aigua dolça.

EL PEIXATER. — Això són moltes pretensions. El peix, si no és d'aigua salada, com vols que sigui?... Jo no en venc de fang. M'agrada que la meua mercaderia faci olor a salobre...

BASIL. — És estrany que hi hagi gent que entengui de tantes coses... Jo tot ho veig igual.

EL PEIXATER. — Us convé.

LIA. — Bé: en té del peix que li he demanat?

EL PEIXATER. — Quan?

LIA. — Un quilo.

BASIL. — Quina manera de gastar els diners!

LIA. — Posa al cistell!

BASIL. — Quin tufet més estrany... Però, si és peix no és res.

EL PEIXATER. — Que no li heu vist les escates, camàlic?

BASIL. — Sí, poca solta!... I teniu sort que jo tinc molt a fer!

LIA. — No us compraré més, encara que hagi d'heure-me-les amb pops secs!

EL PEIXATER. — Sí, demà serà un altre dia!

(*En arribar a això es comprendrà que, davant la taula del peixater, la Lia i el Basili ja no hi tenen res a fer. Es així com amb unes quantes passes s'han trobat a la parada del verduler*).

BASIL. — Lia: fes de manera que aquest meridional no em faci perdre el seny... Ahir, molt tranquil·lament, va dir-me un raig de coses que no van fer-me el pes.

LIA. — Potser va ésser perquè ja comença a tenir-te franquesa...

BASIL. — Doncs aquesta franquesa no m'acaba d'agradar! Veiam si perquè vinc amb tu tothom ha de tenir dret a dir-hi la seva!...

EL VERDULER (*que mig ha sentit aquestes últimes paraules*). — Està bé que un home sigui amic de fer sempre bones accions... Un dia... un altre dia... Però ja fa més de dos mesos que us veiem amb el mateix posat... A mi no m'importa gran cosa, després de tot!

LIA. — Deixem-nos d'històries! (*Al verduler*). Avui la mateixa verdura d'ahir. Però que sigui bona, eh? Les patates que siguin farinoses. Els pèsols vull que estiguin ben verds... Us els pago bé... També heu de triar-me una col que tingui un cabdell atapaït. Els carabassons que siguin acabats de collir.

EL VERDULER. — I les pastanagues com les vols?... Cada dia son més grosses. Ara, que tendres, pel que veig, ja no ho son tant...

BASIL (*enrojolat com un pebrot*). — Ja ho tens tot, Lia?

LIA. — El cistell sembla ple (*Al verduler*). Quan us dec?

EL VERDULER. — El mateix d'ahir. I amb una condició: que t'emportes el millor de la parada...

BASIL. — No siguen tan provocador! Com si un hom no pogués fer allò que vulgui...

LIA. — Ara, Basili, ens arribarem fins a la gallinaira i ja haurem acabat.

BASIL. — Sí, perquè això (*es refereix al cistell*), pesa, pesa...

EL VERDULER (*burleta*). — No en feu cas. Demà us carregaré una mica més...

(*Com que es tractava de comprar menudències, a la gallinaira hi han fet poca parada. Així, que, la Lia i el Basili, ara tornen cap al lloc on s'han trobat de*

bon matí. Qui porta el pes, com és natural, no pot ésser altre sinó el Basili, que per això té el cor robat a la Lia).

LIA. — No et pots queixar, avui... Altres dies ens han avalotat més.

BASIL (*amb l'alè panteixant, sota el pes del cistell*). — Es ben cert. Però no em negaràs que ja comencen a fer-ne un gra massa.

LIA (*com si tractés d'allunyar els dubtes del Basili*). — Això no t'ha de venir de nou. Jo els deixo que diguin el que vulguin... Saps com em farien por? Si anés al mercat sola... Però com que hi vaig amb tu...

BASIL (*esbufega*). — Això que faig per tu és un sacrifici dels grossos!...

LIA. — No tant, no tant...

BASIL. — Trobaries algú que s'avingués a fer el que jo faig?... Em sembla que foren molt pocs els qui tindrien la patxorra meva...

LIA. — Però a tu et va be, Basili; així pots estar aprop meu... Tu dius que això t'agrada; que l'acompanyar-me et dóna vida; que si per cas no poguessis fer-ho et candries com un llumí...

BASIL. — Si no fos que és per tu...

LIA. — Ja sé que per una altra no et vindrien ganes d'aixecar una palla de terra! Els homes són així: segons per qui, són capaços de tot.

BASIL (*una mica afadigat pel pes del cistell*). — Veus? Tots els dies la mateixa passejada...

LIA (*amb ironia i sinceritat tot a la vegada*). — Tens raó!...

BASIL. — Jo vinc a esperar-te a la porta de casa teva; i tu, en sortir, em fas una mena de retòrica per ablanir-me... I així estem.

LIA. — Es coneix que no vols que se sàpiga a quin preu cobres l'ésser traïner. Tu sols et fixes amb el pes del cistell... T'agradaria que jo comencés a escampar quin és el preu?...

(*Han arribat just allí on el Basili cal que descarregui el cistell. La Lia, amantent, ha fet com si se sentís alleugerida. Sap que el Basili, una vegada lliure de l'atuell, li exigirà el tribut diari*).

BASIL. — Com t'ho faries si no fos per mi?

LIA. — No hi penso amb això...

(*El Basili s'ha descaregat el cistell i l'ha entrat al corredor. La Lia el segueix. Han transcorregut breus moments. En això se sent una remor, un petó, potser; i, tot seguit*):

BASIL. — Fins demà, Lia?...

LIA. — Sí, fins demà, Basili...

(*El galan ja és al carrer. Els transeünts li passen pel costat, indiferents*).

POTSER creureu que vaig a contar-vos una faula de Fedre, o un bell conte de l'antigor o un d'aquells fets que tan sovint esdevenien quan les bèsties encara parlaven. Aneu molt errats de comptes. Us heu equivocat.

Jo, per la gràcia de Déu, no he estat mai a Moreria, ni he vist cap moro. He vist sí, però — ho recordo perfectament — una caricatura de moro.

Tots els anys en la processó dels pagesos, en veia un de moro, ferreny, barbut, malcarat, vestit d'una manera esrrafolària, que caminava tan seriosament i havia assajat tan bé el seu paper, que haurieu dit que era un moro autèntic. Segurament que s'anomenava *Mulei*. A mi em feia una basarda tan gran, que en tota la nit no em podia treure de sobre la visió d'aquella carota lletja i espantosa...

Però és que tampoc penso parlar-vos de cap moro fet i viu. A casa tenim un gos gros i sapat, brau, ben brau. Ja ho crec si ho és! Si a mitja nit tinguéssiu la gosania de saltar la tàpia, em penso que en sortirieu malferits. I aquest gos tan brau s'anomena Moro. Aquest mot és un encert. Estic segur que de petit m'hauria causat la mateixa impressió basardosa que la del moro de la processó dels pagesos.

El Moro generalment viu sol, en un celobert ample i llarg. Un dia, però, varen venir a torbar la seva ampla solitud un gall d'indi i una oca... No ho hauria dit mai! Aquell moro ferreny i esquerp guaitava els intrusos amb un esguard tan manyac i dolç, que semblava voler acariciar-los. Estava content i satisfet de la nova companyia. M'agrada aquesta gent, hauria dit si la paraula no li hagués mancat. Ben mirat, però, no feia res de més, perquè un gall d'indi com aquell i una oca com aquella!...

L'oca era alta i grossa. El seu plomatge era blanc com la neu i llis i sedós com la llinassa. El seu cloqueig era solemne i baronívol i sabia passejar rumbosament la seva còrpora amb una gravetat de matrona elegant i aristocràtica.

El gall d'indi era tot un *Don Juan*. Ben fet, més alt que gruixut, amb una barbellera llarga i vermella com una talla de síndria i unes orelletes petites i vermelles com dues cireres. No sé els anys que tindria, però semblava jove. Ah! Si ens ha-

PER

ROGER DE FLOR

DIBUIX DE
MACAYA CANTO

gués contat la seva vida! Segurament que havia fet moltes conquestes amoroses. I el moro se'ls guaitava embadalit. Li feia goig i respecte aquella parella.

I jo vaig pensar: Vet ací aquell moro malcarat i basardós de la processó dels pagesos del meu poble, que tindria una ànima dolça i tendra i que, abans de representar el seu paper, hauria hagut de repartir als dos esclaus que portava lligats una pila de caramels perquè no s'espantessin de la seva figura estrefalària ni es possessin a plorar a mitja comèdia...

ENCARA EL GALL D'INDI I L'OCA

El gall d'indi donjoanese, des que va arribar a casa, va tenir, llàstima! una vida curta. El Moro, cor-prés de la seva gentilesa, va respectar-lo. L'home no fou tan pietós. El cuiner, avesat a tórcer colls, tranquil·lament i joiosament va escanyar-lo amb la força de les seves mans groixudes i macisses. A mi em va fer compassió. Prou cridava i protestava i es rebel·lava contra la injustícia del cuiner, però aquell butxí no tenia ni una engruna de misericòrdia per les bestioles que havien d'anar a raure a la cassola.

L'oca, perquè li va entrar per l'ull dret, encara viu. Jo voldria que algun psicòleg m'expliqués per quina misteriosa raó el cuiner va respectar la vida de l'oca amb preferència a la del gall d'indi.

Inconscientment l'oca ha esdevingut un objecte d'art que embelleix, qui sap-lo! el jardí. El nostre jardí, eurosament conreat i polit, és un jardí de poeta. Més bonie ni millor proporcionat no se l'imagina cap fantasia per fantasiosa que ella sigui. Hi ha unes palmeres, esveltes i gràcils, que es belluguen nerviosament al frec del vent. Uns avets tristos, pensatius i meditabunds com cartoixants. Magnòlies senyorívoles,

afeminadament perfumades. Gira-cols esllanguits, profundament enamorats, que cerquen a tothora la carícia del sol. Llimoners eternament abrigats amb el seu fullam d'un vert fosc. Acàcies netes i polides que presenten la seva copa esponjada com una clara d'ou deixatada. I un bé de Déu d'hortènsies amb els poms magnífics de flor olorosa, i de rosers i de clavellines i no sé quantes coses més que escampen un perfum embriagador que retorna els sentits. I al bell mig de tot un estany d'aigua clara i transparent, lloc de diversió d'uns peixos polieromats que no es cansen mai de jugar. I el brollador, blineadís, canta que cantarà una cançó romàntica. A les nits de lluna clara, un poeta exaltat no sé pas el que faria...

A l'oca li fou permès de donar un tom pel jardí i, en ovirar l'estany d'aigua clara, instintivament, d'un salt va plantar-se a dins. Quina manera de rabejar-se! Quin desfici i quina follia en palpar la mollesa de l'aigua fina i acaroadora! Fa goig de debó l'oca quan es passeja triomfalment i vanitosament. Ha esdevingut, ben cert, un objecte d'art que dona vida a tot el jardí. I per aquest motiu té la vida assegurada per una pila de dies, si abans una bronconeumonía no la porta al cementiri.

LLIBRES, LLIBRES, LLIBRES!

OBRES COMPLETES DE
MARAGALL

AQUESTA es la segona vegada que es publica la Obra definitiva de Joan Maragall. L'altra fou l'any 1912, amb una esplèndida edició feta per la molt acreditada Casa Gustau Gili, amb aquell magnífic pròleg de Miquel dels Sants Oliver, i que obtingué una fervorosa bibliografia del gran don Miquel de Unamuno, autèntic admirador del nostre poeta. Avui els fills de Maragall han volgut reimprimir l'obra ja coneguda i la que fins ara ningú havia pogut llegir, reservada per l'autor, per tal d'entregar al judici públic tot quan escrivió llur pare fins aquelles coses de l'intimitat personal, com l'epistolari, i les notes literàries i afanyos poètics dels moments de l'inspiració espiritual.

Aquesta empresa ha estat confiada al bon gust i a l'activitat intel·ligent de Joan Estelrich, d'una perícia ben provada en afers difícils d'estructuració editorial, i que ha superat la famosa tradició catalana. N'hi ha prou amb veure i tocar — oh *gourmets* del llibre bell i fi! — els volums publicats, de presentació exquisida, de proporcions adequades a la quotidiana intimitat, de perspectiva delicada i elegant (original i senzilla). Més encara. A tantes garanties d'encert i condicions d'atracció hi hem d'afegir la circumstància valuosa de què cada tomet ve encapçalat amb un pròleg, molts d'ells especialment escrits, de firmes autoritzades, amadores del geni prolífic però també fidels a la ponderació justa de l'obra aliena en tots els seus caires intensos o debilitats com pertoca a qualsevol creació humana.

Vet-ací l'orde dels volums apareguts:

- I. *Poesies*, amb pròleg de Josep M.ª Capdevila;
- II. *Fisonomias de santos*, amb pròleg del P. Anton de Barcelona, O.M.C.;
- III. *Elogios*, amb pròleg de M. dels S. Oliver;
- IV. *Epistolari, I*; amb pròleg de Carles Soldevila;
- V. *Estudis biogràfics*, amb pròleg de J. Farran i Maioral;
- VI. *Traduccions de Goethe, I*; amb pròleg de Josep M.ª de Segarra.

I així fins a altres tants, o més, volums, de text maragallà i els exègetes corresponents que formaran incomparable simfonia, a l'entorn de la figura egrègia, imborrable als que el coneguerem i tractarem. Avui per avui ja fa goig llegir aquesta mitja

J O A N M A R A G A L L. (Dibuix de Macaya)

dotzena de volums admirables que reflexen diversos aspectes del pensador, el líric, el prosista, el ciutadà, l'home...

Perquè tota la personalitat amb les seves distintes manifestacions hi és ben present, ja, en el tomet publicats. Millor encara en la resta que falta, per a mi una part dels escrits maragallians, més representatius. Més representatius? Potser sí; car jo vull dir que, al meu judici, ajuda a conèixer fonamentalment l'esperit del nostre autor l'obra múltiple i magistral deixada a les planes dels diaris i revistes. Molts d'aquests articles valen tant com les poesies que li donaren relleu. Poden assegurar els que així com jo ho creguen, que aquell vigorós article *Por el alma de Cataluña* val com una de les seves més perfectes composicions literàries. Dir article per algú es ja inferioritzar tot escrit sortit d'un diari. I hi ha un concepte massa generalitzat que condemna a cosa lleugera, immediata i moridora tot escrit fet per als quotidians, com si no cerqués més que un efecte immediat, concret i transitori. Segons aquesta idea vulgar, l'article, pel sol fet d'aparèixer en una fulla que no viu més que vint-i-quatre hores, no té dret, ni aspira tampoc, a viure un espai més dilatat. Apart que el redactor del *Brusi* es prenien, generalment, una setmana per madurar el tema de la seva col·laboració signada, el cert es que els articles escrits *còlamo currente*, poden ésser-ho amb la mateixa inspiració i arrodoniment que un sonet que porta des de la seva naixença miraculosa l'envergadura eternal. Recordeu aquells articles dels anys finiseculars, aquella *Obsesión* de la pròxima caiguda irreparable, aquell *Trágico conflicto* dels qui viuen ajuntats a terres gastades, mentre senten la pruija d'un esperit renaixent, que

esclata, a la fi, amb l'ànsia de *La Patria nueva*, acomboiada per *El sentimiento catalanista*; angoixant període que pretèn finir amb aquell *Adeu, Espanya!*, que féu estemordir d'espant la nostra gent posseïdora dels bens materials, ben-avinguda amb tota mena de situacions d'una tranquil·litat i orde social, mantingut a la força.

Recordeu-lo aquell temps inquiet, febrós, commogut, de la magistral, fervorosa, predicació del respectat mestre que per cada vibració col·lectiva trobava la nota justa i encoratjadora. Un dia fou *L'alçament*, viva descripció del sentiment de solidaritat nacional; un altre era *La festa de les roses*, blanques i vermelles, llet i sang de la pàtria maternal i heròica, que ens suggereix cada any el jorn performat de Sant Jordi; un altre fou *L'església cremada*, meditació reposada de dolor i consol

pels mateixos que sofrien les ferides de la persecució, element de vida per l'institut religiós, que nasqué patint, i que es corromp dins els cicles de la victòria prepotent.

Ja no visqué massa més enllà d'aquella setmana tràgica que li féu veure la seva Barcelona, tan riallera i tan violenta, tan alta i tan baixa, tan assenyada i tan boja; però, tal com és, tan estimada. L'ànima del noble, de l'arborat poeta, com alguns altres esperits sensibles i exaltats, restaren commoguts i adolorits fins a l'entranya. Maragall havia exercit la seva amorosa prèdica durant una vintena d'anys al costat, al mig, de la ciutat aimada, per la qual vivia totes les angúnies les gaubances, les contrarietats, els triomfs d'un cicle turbulent, com tot període de transició i creixença. Barceloní fins al moll de l'òs, català conscient i enèrgic, amb aspiració d'harmonia ibèrica i fraternitat universal.

Tota la personalitat, repetesc, del gloriós i venerat Maragall, el tindrem dins aqueixa col·lecció magnífica de llibres que el bon català ha d'adquirir amb doble designi: regalar-se l'esperit amb tan bona companyia i mostrar l'obra impresa, tan bella, als estrangers intel·ligents que, fins per l'exterioritat de l'edició, s'adonaran de l'importància de l'autor que ha tingut tractes amb els factors primordials de l'Art i la Pàtria.

J. TORRENDELL.

F. B. M.

Abans de finir l'any es va celebrar a l'hotel Ritz, de Barcelona, amb tota solemnitat, el VIII àpat anual de la Fundació Bernat Metge. La presidència era formada

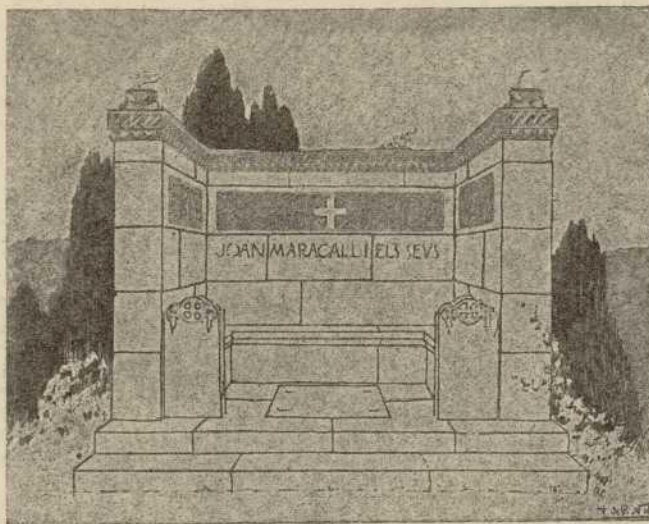
pels senyors Pompeu Fabra, de l'Institut d'Estudis Catalans; Joan Estelric, de la Fundació Bernat Metge, i Enrie Soler i Batlle, rector de la Universitat. Davant d'aquesta hi havia una segona presidència formada pels senyors Puig i Cadafale, Valls i Taberner, Nicolau d'Olwer, Josep Xirau (Ateneu Barcelonès), Jesús Cambó (gerent de l'editorial Alpha) i Jaume Serra Hunter.

Al voltant d'aquestes presidències s'agruparen les senyoretes Anna Maria de Saavedra i Adela Maria Trepas, i els senyors Carles Riba, Carles Cardó, Joaquim Balcells, Marçal Olivar, Joaquim Fole i Torres, Eduard Nicol, Joan Petit, Josep Vergés, Pere Bosc Gimpera, Jaume Massó Torrents, Joaquim Xirau, Ferran Soldevila, Llorenç Ribes, Josep Maria de Sagarra, Farran i Maioral, Pere Bohigues, Manuel de Montoliu, Cebrià Montserrat, Joan Coromines, López Llausàs, Gustau Gili, Serra Ràfols i J. Gibert.

El senyor Estelric saludà els invitats i feu un resum de les tasques de les fundacions protegides pel senyor Cambó. Feu notar que per primer cop es trobaven públicament en un acte solemne, d'afirmació de cultura catalana, representants de l'Institut, de la Universitat, de l'Ateneu i de la F.B.M. Excusà al senyor Cambó, qui no va poder enguany assistir a l'acte i llegí la carta que publiquem al final.

Detallà l'estat de les publicacions de la F.B.M., pròpiament dita. Van publicats 52 volums; l'any vinent haurà acabat la sisena sèrie; han estat fetes dues reedicions, i en quatre anys pensen fer les dels altres 17 volums exhaurits. L'any passat sortí la Miscel·lània dedicada a Creixells. La Fundació honorarà el bimil·lenari de Virgili amb l'edició de l'Apèndix Virgilià pel doctor Balcells. Continuen donant-se les classes i seminaris pel doctor Balcells i el senyor Riba, assistits del doctor Petit. La doctora Trepas ha continuat a Alemanya els seus estudis d'epigrafia, que reprendrà aquesta primavera. La Fundació projecta la publicació immediata de l'*Onomasticon*, antic, del Diccionari llatí-català, i d'una gramàtica llatina, a més de la revista *Humanitats*. En J. Gibert ha continuat la seva pràctica d'excavacions a Grècia i Palestina.

Exposà també el curs de les publicacions de la Fundació Bíblica, que porta publicats cinc volums i la Sinopsi, i llegí una carta del seu director, P. Miquel d'Esplugues; de la sèrie "Monumenta Cataloniae", que té dos volums per repartir l'any vinent; de la Biblioteca Hebreaica, que té un volum publicat i un altre a punt de sortir; de l'Arqueologia Ibèrica, a càrrec del doctor Bosc Gimpera, que té el primer volum també a punt de sortir; el Diccionari de la

La tomba del poeta al Cementiri de Sant Gervasi

Llengua, preparat per Pompeu Fabra, del qual hi ha 400 pàgines impreses; la Història crítica de Catalunya per Ferran Soldevila, llesta a hores d'ara; els estudis sobre l'antiga poesia catalana per Massó i Torrents, que s'estan imprimint; les tasques d'expansió cultural, protegides per la Fundació, com els cursos del professor Allison Peers a diverses Universitats d'Anglaterra i Nord'Amèrica.

Anuncià les tres novetats a què fa referència la lletra del senyor Cambó. La primera és la fundació, a l'Institut d'Història de l'Art de la Sorbona, d'una secció d'estudis de cultura i art català. La segona és l'acord establert amb l'Institut Alemany d'Arqueologia per a fer excavacions a càrrec de la Fundació. La tercera és la institució d'un premi anual al col·laborador que més s'hagi distingit per la seva tasca. Aquest any el primer premi, que és de 5.000 pessetes, ha estat concedit al doctor Carles Cardó.

El senyor Sagarra proposà de trametre un telegrama al senyor Cambó expressant-li el contentament de tots per haver recobrat la seva salut.

Parlaren gairebé tots els col·laboradors: el senyors Puig i Cadafale, de la Fundació a la Sorbona; el senyor Bosc, de l'acord amb l'Institut Alemany; el senyor Fole, de l'organització dels museus, etc.

—La carta del senyor Cambó diu el següent:

"Madrid, 9 de desembre de 1930.
"Senyor Joan Estelric. — Barcelona.

"Amic Estelric: Per primera vegada no em serà possible d'assistir a l'àpat anual de la Fundació Bernat Metge, i li prego que vulgui dir a tots els assistents com m'és penós de veure'm privat, en aquesta ocasió, de la companyia de tots ells.

"En els altres anys, l'àpat de la Fundació tenia el sabor d'una certa clandestinitat i l'encís de les cerimònies cristianes a les catacumbes.

"Aquest any perdrà aquell encís, però en tindrà un altre, que ens ha de donar a tots un goig encara més gran: serà la prova plena que les divisions i lluites entre catalans paren i s'aturen a les portes del temple sagrat de la nostra cultura, pàtria.

"Que els actes de la Fundació Bernat Metge vinguin a ésser, com les festes d'Olympia, que paraven les lluites intestines entre els grecs, és la major honra a què la Fundació — filla de tots nosaltres — hagi pogut aspirar.

"La Fundació Bernat Metge, en cessar la persecució contra la cultura catalana, no reduirà el camp de la seva acció ni la intensitat de la seva tasca. Noves us seran donades que us di-

ran com l'obra de la Fundació extén i intensifica la seva aportació al patrimoni comú de la cultura catalana, que serà, en definitiva, l'arma més segura per al triomf dels nostres ideals i per a consolidar-lo en forma que tota força humana sigui impotent per a destruir-lo.

"Vulgui saludar a tots ben afectuosament de part del seu affm. amic.

Signat: F. Cambó".

L'AIRE I LA FULLA

Un nou llibre, amarat de poesia, ens arriba de la Catalunya francesa. Ens l'envia Josep-Sebastià Pons. Ben arribat sigui, pel flaire catalanesc que duu, i per la bellesa lírica que l'informa. Una vegada més se'ns demostra que no és el ruralisme un aspecte literari menyspreable, com hi hagué un temps que algú digué. La visió del camp es matèria preciosa de poesia segons els ulls que la condensen i fins l'expressió que la cristal·litza.

L'aire i la fulla és un llibret de versos que té per fons la naturalesa camperola i sobre el qual es mouen arbres i flors, fonts i bestioles, remors i crepuscles, ocells i núvols, donzelles i huses. Tot això dins una sensibilitat exquisida i en estrofes de ritme elegant i plenes de llum.

CRITERION

El fascicle 21 de la revista trimestral de filosofia ve carregat de temes interessantíssims per aquells lectors que es preocupen de les altes lucubracions. N'hi ha prou en dir que *Criterion* surt sota la direcció del P. Miquel d'Esplugues. — J. T.

PERIODICS REBUTS

Ressorgiment, Germanor, La Veu, L'Opi-nió, La Nau, Llibertat, Economia i Finances, Agricultura i Remaderia, Vida Lleidatana, Treball, Comèdia, València, La Riada, Montseny, L'Avi Munné, Empordà Federal, El Bisbalenc, La Costa Brava, Inquietud, La Terra, Nostre Ideal i Joventud.

GRACIETA B. DE LLORENS

PPRIMERA nota característica de la poetessa que ens acompanya en la llunyania de la pàtria: la modèstia. Modèstia en la vida, modèstia en la expressió de la seva sensibilitat, que és fina, però també senzilla. Quan li hem demanat algunes de les seves poesies per aquesta plana, tota s'és trasbalsada. — Jo! — ha exclamat amb aquella emoció tan fonda que se li retrata als ulls brillants i a la boca riallera.

I ací teniu, lectors, un petit ramell de versos de la nostra Gracieta, que la revelen amb precisió, com no po-

GRACIETA B. DE LLORENS

dia ésser d'altra manera, fidel com és sempre a les seves sensacions del més pur lirisme. Sense proposar-s'ho, la senyora de Lorens no escriu mai més del què sent i com ho sent, lluny de tota artificialitat literària, amb aquella sinceritat que no permet extrafer els sentiments de la seva ànima commoguda. Amb això s'assembla al gran Maragall que recomanava als poetes dir les paraules tal com elles escolaten. Per aquest motiu la nostra poetessa no canta més que aquelles coses que li són properes i fins familiars, que estima veritablement i que la commouen. I les canta amb mots senzills, de la poesia popular, i amb tò planer i cordial. La exaltació no li brota més que quan sent l'amor patri i l'expressa amb aquella enyorança que feix dolorosa. Per sort el crit anguniós no li dura gaire i torna fàcilment, boníssima com és, a la seva rialleta graciosa i a les seves coses i persones amades, per les quals vessa tota la seva immensa cordialitat, pura com la seva poesia.

UN ESTEL

Quan ja, trista i silenciosa,
acostant-se ve la nit;
quan l'au ja en son niu reposa
i els papallons han fugit;

i de misteri va omplint-se
la blavor del firmament
i Natura va adormint-se,
adormint-se dolçament;

quan el cel son manto adorna
de topaci amb les colors
que en el cor pensaments torna
d'esperances i d'amors...

i aquest cor no sap què enyora,
entre somnis i sospirs,
dalt del cel un estel plora
rodejat de bells safirs:

un estel, que amb melangia
cada nit ix dalt del cel...
que em causa dolça alegria,
i és mon amor, mon anhel!
1903.

PLUJA MENUADA

Com delicada boirina
va caient poc a poc, pausada i fina,
la pluja que ha plorat tota la nit;
i ploren les gatoses,
i van plorant les mates de romaní florit...
El cel atapeït,
omple d'un color gris totes les coses.

Quan lluirà un olímpic raig de sol,
somriuran a pleret les enconrades;
bellugaran mil perles irisades
tot bressolant les branques finíssim ventijol
i les flors es mouran totes mullades!

Les flors seran, obrint-se, estrelles deli-
cades
que esquinçaran les boires del cor, dant-li
consol!
1905.

HIPERESTESICA

Instant profund, voldria jo cantar-te,
i la paraula es fon a mon sentir.
Si les imatges venen a encerclar-te,
oh bell instant, no les puc retenir!

El dia es fon, tot en clarors divines,
i en pluja lleu en dona comiat;
és com el plor de l'ànima; i inclina's
ella, com ram florit i tot mullat.

Tremola el cor; pateixo, amb tal dolcesa,
que tota jo sóc llum, tota unció;
sóc branca de mimosa, tota encesa;
cada volta de llum una dolor.

Cada volta de llum, una partença
dels dies bells de vida, tan amats.
Oh vida, beneïda, tot comença
quan tot se'n va, pels cor enamorats!

Amo la vida, amb son teixit de penes,
car mentre visc, estimo, i tot el món
ratxa és d'amor, per mi; fins les cadenes
trenca a mos peus, a mon voler pregon.

Diga'm, instant, que ara l'amor domina,
diga-m'ho, instant de llum i d'unció.
Es ma sofrença humana, tan divina,
que me'n fa atényer la consolació!

Com la sento, la estona il·luminada
d'aquest dia aplujat, ara que mor!
Randa fina de pluja, embolcallada
ves-me tenint, mentre sanglota el cor!

Sóc una branca de mimosa, encesa,
flor de tardor, a l'altre cap dels llirs...
Sóc una estrella en el ponent sospesa,
sóc un riure i un plor; ram de sospirs!..
1929.

ENYORANÇA

Quan cap al tard, de dolça llum s'emple-
totes les coses, i el paisatge pren [nen
un deix de melancòlica bellesa,
i un prec indefinit entreobre els llavis
i canten els ocells entre el fullatge
i en el cel les estrelles apareixen...
Ai, els records, com vol de papallones,
venen al cor, i el pensament s'hi encanta!
D'aquells jorns que la pàtria ens sostenia,
que no sabíem que el destí ens portava
a un destero tan llarg, ple d'amarguesa,
ens torna la il·lusió!...

Què hi fa que siguin de sentó agradable
les brises camperoles, i que el cel
es tenyeixi de llum diamantina
i que tot prengui un to de gran bellesa...
Si ni el cel és l'amable cel que vèiem
retratar-se en aquell Mediterrani;
i si els arbres no són nascuts en terra
que produí i nodrí nostra existència;
i així, per tant, no són part del nostre [ser,

com ho són les muntanyes i planúries
i el mar i el cel d'aquella Catalunya,
que estimaré, fins que un alè de vida
surti del cor, i mentre que la clara
llum del pensar mon esperit governi!

Quan cap al tard, d'idealitat s'omplen
totes les coses, i el paisatge pren
un deix de melancòlica bellesa...
paren el vol aquells records dolçíssims
de quan en la estimada Catalunya
alenava felig la nostra vida.
Es l'hora que es desperta més punyent
la volguda enyorança de la Pàtria!
1914.

EXTASI

Sol bell, sol amorós, que fas als arbres
florir de nova vida.
Jo et sento com em prens, i com revifés
mon ànima arraulida.

Mos ulls, tot suaument, cloent-se els par-
senten com els convidats [pres,
ta llum, a endevinar damunt les coses
ta glòria exquisida.

Després, en aixecar l'esguard, m'emple-
d'atur, oh beneïda [nes
claror! I, tremolosa, jo m'entrego
a la carícia ardida.

Ah, ja no em veig petita i desvalguda
per a sentir-me unida
al gran encís, i a l'harmonia tota
de la terra, enriquida

d'un nou gaudir, que ja la primavera
ve, de virtuts unguada.

Sol bell, presa de tu, jo també em sento
florir de nova vida!
1920.

LA TIPICA FESTA DELS TRES TOMS

Es el mes dels Tres Toms aquest. Ja ho sabieu? Ben segur, molts catalans ja ho hauran mig oblidat, i, amb tot, és ben bé durant aquest mes — el mes dels barbuts — que s'escau la simpàtica festa de la benedicció de les bèsties de tir. La benedicció, per molts dels carreters, cotxers

Un carreter ric dal del cavall

L'Abanderado i els cordonistes

i altres treballadors d'aquest estament no és res més que un pretext per passar un dia de gresca i de gatzara. Poder anar a fer els Tres Toms tot endiumenjats presumint dalt del cavall, és una satisfacció que molts d'ells no se la deixarien pas perdre quan arriba l'hora. Amb quina patxoca que aguanten les brides! Que estarrufats que hi van! Sobretot els que, per sort o per elecció, poden tenir el dret de portar la senyera de llur gremi o societat, acompanyats pels cordonistes.

I els cavalls? Oh! Aquests, més que herois de la festa, si poguessin parlar, potser

ens confessarien que són les primeres víctimes. Haver de rosegar el frè, vulgues no vulgues, obligat pel cavaller a moderar el pas de marxa al ritme de l'orquestra! Què hi vol dir que aquell dia l'hagin guarnit de plomalls i cintes del cap fins a la qual! Sort que la tasca s'acaba aviat i aquella vegada les garrofes seran més abundants.

El transport a motor ha contribuït molt a fer decaure l'importància d'aquesta festa. Però a la nostra terra, terra de tradicions, sempre hi haurà qui vulgui contribuir a conservar una festa tan característica i tan animada.

Un aspecte d'una cabalgada avans de començar els tres Toms

CRONIQUE BARCELONINES

PER LA NOSTRA CORRESPONSAL A BARCELONA MARIA DEL CARME NICOLAU

L'arribada a Barcelona del professor Enric Blanco
(Foto Nicolau).

Acte de rendir un pietós homenatge sobre la tomba del Dr. Martí i Julià
(Foto Nicolau).

D'EDUARD BLANCO ENCARA

El nostre il·lustre i agosarat compatriota no dona l'abast per poder assistir a les festes i homenatges que hom li dedica amb motiu de la seva travessia de l'Atlàntic i on ell acut somrient i acompanyat quasi sempre per la seva muller o per la seva filleta.

Tant-de-bo la seva gesta contribueixi a estimular l'esperit de rodamón i d'aventura

que dorm dintre de cada català i el capaciti per a grans empreses.

El professor Blanco i la seva família s'estatgen en la Residència per Estudiants, de Barcelona, darrera mateix els pabellons de l'Escola Industrial, on hem tingut ocasió de saludar-lo i donar-li particularment la nostra més efusiva benvinguda.

JOSEP FRANQUESA I GOMIS

La literatura catalana ha vist novament esqueixar-se una de les seves branques més esponeroses, amb la mort del distingit escriptor barceloní i mestre en Gai Saber dels nostres Jocs Florals, en Josep Franquesa i Gomis.

Entre el sens fi de composicions originals que figuren escampades en diferents llibres, diaris i revistes, són considerades com a remarcables en vàlua literària, les següents: "L'anada a Montserrat", "El vol de l'àliga", "Als Pirineus", "Tardor", "Solellada", "Montgrony", "Esplai", "A la Verge Maria", "Quinze anys", "Esplai" i moltes d'altres que farien interminable la nostra llista. Traduí en vers *L'Electra*, de Sòfocles, i entre els seus innumbrables estudis literaris els més notables són "Estudi d'Ausies Marc i les seves obres" i "Principis

generals de literatura". — Déu l'hagi acollit en la seva Santa Glòria!

TEATRALS

Teatre Romea. — D'ençà que el senyor Pèrez de Rozas, director dels diaris *El Liberal* i *La Razón*, ha ingressat al Romea com impressari, la fatalitat sembla planar damunt la companyia Vila-Davi. El públic escatima la seva assistència a l'esmentat local, malgrat les continuades estrenes i el

L'insigne actriu Maria Morera

La célebre Campana de Gràcia. (Foto Nicolau)

Un aspecte del Carrer de Corts durant les darreres vagues de Barcelona

prestigi dels autors. S'inangurà la temporada amb l'estrena de l'obra de l'Evel·lí Artís "Quina llàstima de xicot!"; als pocs dies s'estrenà novament "La finestra oberta", versió catalana de S. Vilaregut; "Xaudi", d'en Millàs Raurell, i per fi "La reina del terrat", d'en Mantua. En els espectacles per infants, "La flor del lliri blau", d'en Jordi Canigó, és de les obres que han obtingut major èxit.

Es una llàstima, tant per a la companyia com per als autors!

Teatre Novetats. — Més falaguera se'ns presenta la temporada d'aquest teatre. Deixant de banda l'èxit indiscutible d'en Carles Soldevila amb la seva obra "Mecenes", tots aquests dies la premsa barcelonina no s'ha cansat de prodigar els elogis més fervorosos a "La corona d'espines", d'en Josep M.ª de Segarra, sublim poema escènic en el qual l'exínia actriu Maria Morena ens presenta una de les seves millors creacions amb una incomparable interpretació de la protagonista de l'obra. La resta de la companyia de Novetats, en la qual figuren les actrius Emília Baró, Pepeta Fornés i Elvira Jofre, i

Guardies de seguretat fent guardia a la plaça d'Urquinaona

els actors Gimbernat, Galecran i Aimeric, ajuden eficaçment a l'èxit de "La corona d'espines", que malgrat sobrepassar ja les quaranta representacions, al seu sol anunci en els cartells, té la virtut d'omplir de gom a gom el gran teatre del carrer de Casp.

□ □ □

A la sala de festes de l'Escola Municipal de Música va celebrar-se amb gran solemnitat l'acte de donar possessió del càrrec de director de l'esmentada Escola al prestigiós mestre i director de l'Orfeó Català, Lluís Millet. Hi assistiren les personalitats més distingides del nostre món musical.

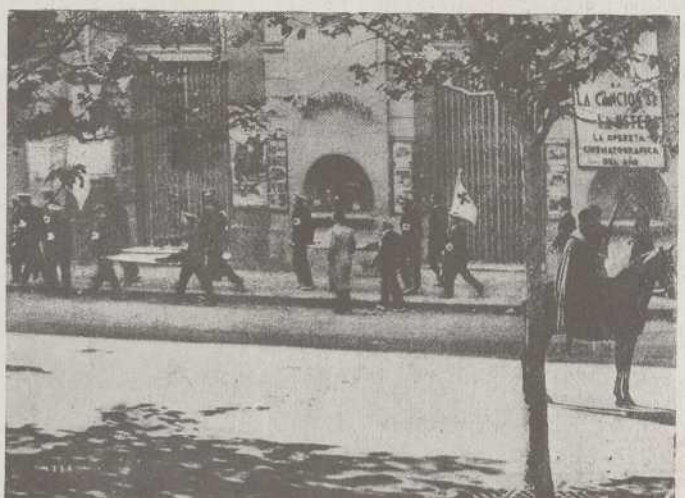
Obri l'acte el senyor Andreu, secretari de l'Escola, donant compte de la jubilació del mestre Antoni Nicolau i nomenant nou director al mestre Millet. Després llegí una emocionant lletra del mestre Nicolau excusant-se de no assistir a la festa. Aquesta lectura fou acollida amb grans aplaudiments.

Parlà també el mestre Alonzo, professor de l'Escola, expressant el viu dolor que sentien en perdre la companyia del mestre Nicolau, compensada

(Segueix a la pág. 29)

Grup d'obriers poc avans de reprendre novament el treball

Els membres de la creu roja es disposen a anar a recullir els ferits

EL REDOS D'ELX

PER l'elogi del país de les palmeres datíleres, és en certa manera una mica difícil d'acomplir. El tema ha estat abundantment tractat i per això fuig del caire de les coses que, tot i ésser sempre noves, perden la gràcia actualitzada per esdevenir d'un sentit perennal. Es que la fesomia d'una contrada, quan ja ha guanyat categoria per les seves característiques pròpies, té el camí obert per arribar a allò que li dóna preeminència davant del món.

Les terres de parla catalana, del Pireneu fins a l'extrem meridional, són un seguit de variacions en allò que fa referència a llur flora, que contrasta amb l'uniformitat dels països de la mateixa latitud. Una deformació, un accident en la formació orogràfica del terreny és prou perquè allí on no fóra possible el cultiu sinó de varietats de la terra, hi fructifiqui una deu de plantes exòtiques que donen al paisatge una fesomia de contrades llunyanes.

Elx, aqueixa població alantina que té la palmera com una de les més esplèndides manifestacions de la natura, perquè li ha donat gairebé la raó d'ésser, és un redós de

El convent de les mercaderies d'Elx.

Afores de la població amb el safarc públic

terra on ressona, ben viu, el nostre verb, que és tant com dir que és catalana de soca i arrel. Per això, en parlar d'Elx considerem que és cosa nostra, tan nostra que si no féssim ressaltar-ho, creuríem que fem un greuge a la ciutat que porta damunt seu la glòria d'ésser una avançada de Catalunya allà on, a pocs quilòmetres de distància, ja impera la llengua que mai no serà la que ressonarà a la terra d'Elx.

Es que allí on hi ha un llevat de catalanitat ben fort no és possible un davallament en el camí del retrocés idiomàtic, perquè la mateixa terra enforteix les qualitats de la raça. La terra d'Elx, per aquest cantó, és exempta d'enlluernaments. La gent que l'habita se sent ufana de la seva nissaga, que ve d'aquells pobladors primicers que anaven rera dels escamots de la conquesta, aleshores que l'alt rei Jaume va examplar els seus dominis fins a la mateixa terra andalusa.

Aqueix redós d'Elx—que més aviat sembla un oasi de les terres d'enllà de la Mediterrània, per les seves palmeres ingents i pel fruit saborós que ofrenen — és la manifestació palesa d'allò de que és capaç l'home quan descobreix el que cal fer per arribar a la mateixa entranya de la terra per fer-la produir. No és propi que ara diguem qui va plantar les palmeres d'Elx. A dir veritat, això fóra, potser, voler anar massa lluny.

Les terres de llengua catalana, Múrcia i Andalusia, són les contrades europees on creix la palmera en estat silvestre. De les costes de Garraf cap al Sud, no hi ha serralada ni puig on no hi hagi claps de les palmeres dites bargalló, que a fi de comptes és una varietat de les que creixen a Elx.

Es per això que, si hom volgués anar a cercar els orígens de les datíleres d'Elx, potser es trobaria en la disjuntiva d'haver de reconèixer que són tan indígenes com el

Una altra vista dels afores

mateix bargalló. La topografia del redós d'Elx és única. Però s'ha de tenir present que l'emmarcament muntanyós que li fa suau l'aire i li donen l'aigua per fer més fèrtil la terra.

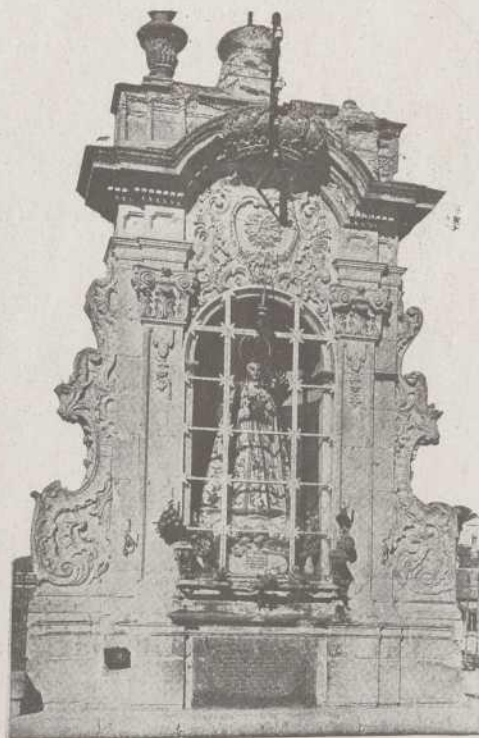
És, doncs, enraonat que Elx gaudeixi d'una fama ben llegítima. Perquè la gent d'Elx no sols viu dels dàtils i dels treballs que fan amb les palmes per a usos rituals i industrials. També hi ha la seva horta, que produeix una deu de productes primerencs, que són llaminadures per als habitants de les ciutats veïnes i llunyanes.

A més a més, el redós d'Elx és una de les contrades productores d'ametlles per excel·lència. El clima dolç que el fa característic, permet que els arbres de la flor de neu, floreixin i facin la gràcia de restar arraimats fins al moment que el fruit, ja madur, surti de la clofolla amb la satisfacció de sentir-se apte per a les més complicades manifestacions de confiteria.

Les figueres i les oliveres són un altre ornament del redós d'Elx. Com si no n'hi hagués prou amb les palmeres i els ametllers, també pot ventar-se dels seus figuerals, que produeixen fruits saborosos fins a l'embaï i carregats de mel que semblen

El pont nou a l'entrada de la població

La Verge del Pont

fets a posta perquè se'ls tingui pel que realment són. I encara les oliveres, que són els arbres mediterranis per excel·lència, en arribar l'hivern — que a Elx no és sinó una primavera esmortida — fan ofrena del diminut fruit de l'oli, d'aquest oli que és el principi i el fi de les coses bones que en el món són.

A la rodalia del redós d'Elx hi ha com si dignéssim les ciutats capitals, els emporis indiscutits de la llaminadura de la terra: Alacant, Xixona, Aleoi... Tres noms que representen un tot que els ha fet cèlebres arreu del món. Res més just, doncs, que Elx hi contribueixi amb tot allò que pot per tal que se'l pugui tenir d'igual a igual.

La regió alacantina és feta a posta per al conreu de les coses d'ametlla i mel. En el redós d'Elx, a més a més d'això, hi ha la palmera datilera, la que produeix els dàtils més saborosos del món. Veliàquí per

què tot s'agermana en la terra catalana del Sud per fer-la, podríem dir-ne, el recó europeu dels contrastes i de la màxima perfecció.

Les palmeres d'Elx però s'enduen l'anomenada. Com que són tan exòtiques, tothom qui visita la ciutat, en fa l'apologia. S'ho mereixen. Però fóra bo que, per a donar una visió de conjunt del redós d'Elx s'hi afegissin totes les varietats

d'arbres i hortalisses que el fan un edem.

Si a Elx se li volgués trobar un sentit més profund de la seva fesomia pròpia, aleshores ja fóra cosa de fer-li un compendi acurat, però amb una visió de conjunt. Aquestes línies no són altra cosa que una manera d'exaltar allò que té un fort regust de catalanitat, ja que, d'un extrem a l'altre de la terra on ressona el nostre verb és fàcil de trobar-hi tots els caires de diversificació i alhora de refermança.

El redós d'Elx és això: un recó on la natura ha fet prodigis per tal que allí hi hagi la màxima representació del que és capaç d'oferir-la quan es treballada amb amor i voluntat.

M. A.

Palmera de set braços de l'hort del Rector

Un obrer enfilant-se a una palmera

Capella de Sant Felip Neri en una façana del carrer de la Palla.

Imatge en una façana del carrer Corribia.

Imatge en la façana d'una casa de la rambla.

Capella en una façana de la Plaça del Pi.

Capella de la cantonada dels carrers del Carme i Xuclà (Dibuix de Macaya)

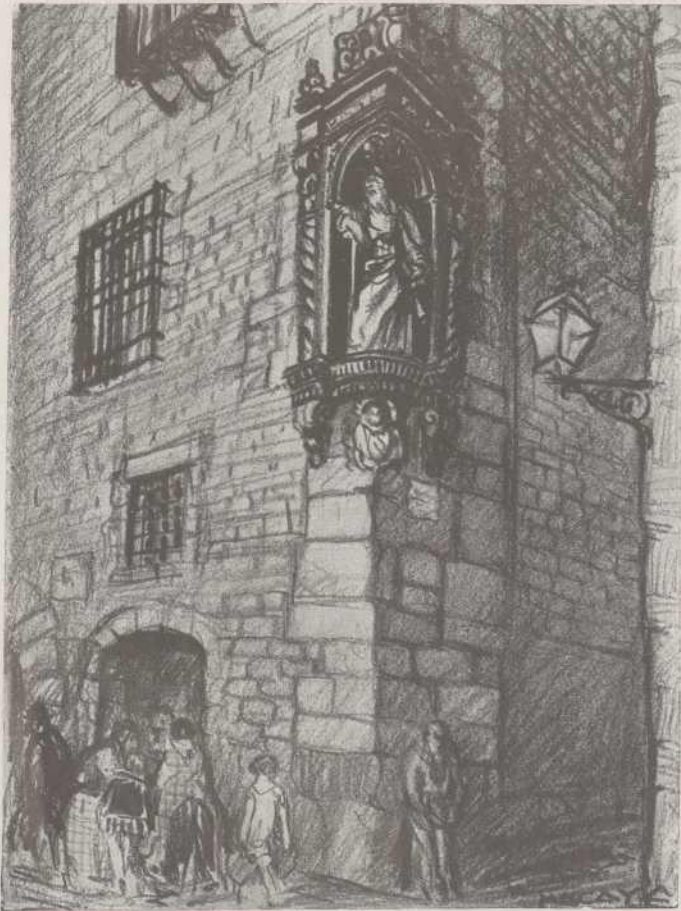
LES TIPIQUES CAPELLES

LA part antiga de les ciutats catalanes són museus que fan aturar el turista intel·ligent a cada pas que fa per llurs carrers estrets, tortuosos i de vegades mal urbanitzats, però plens de notes artístiques o quan menys curioses o pintoresques, molt interessants.

No són pas únicament els monuments grandiosos, els edificis públics els temples i els palaus que donen noblesa a la ciutat: aquests petits detalls escampats ací i allà per tota la ciutat, de vegades amagats entre les renovacions de les cases velles, imposades per les necessitats modernes.

Es curiosíssim el nombre de capelles de veïnat salvades de la mania iconoclasta que hom pot veure a Barcelona construïdes damunt del portal d'una casa particular, en un pany de paret llisa, o bé en un xanfrà o cantonada del carrer. Totes aquestes capelletes provenen dels passats segles de fe, totes tenen el seu origen llegendari o guarden algun record, totes eren molt estimades pels veïns, que davant d'algunes hi celebraven popular festa anyal.

Tenien en els seus bons temps, encara, la llur utilitat edilícia. Avui que les ciutats són esplèndidament il·luminades tota la nit per l'electricitat, és curiós de recordar l'humil origen de l'il·luminació pública. Veritat que la gent no anava de nits com ara, i que al toc de l'Oració, a les vuit del vespre a l'hivern i a les nou a l'estiu totes les persones de bons costums es recollien a casa. Així i tot, durant algunes hores, d'entrada de fosc fins al toc de l'Oració els carrers i carrerons haurien romàs completament a les fosques a no ésser per les nombroses capelletes que els bons barcelonins havien erigit als Sants de llur devoció i que els habitants de les cases o els veïns del carrer il·luminaven cada dia amb una trista llàntia d'oli que apenes si esvaïa les tenebres de la nit.

Sant Pau a la casa de convalecència, cantonada Carme i Egipcïaques. (Dibuix de Macaya)

Imatge de Santa Eulalia a la façana gòtica de Ca la Ciutat.

La Caritat, escultura que ornamenta la façana de l'Hospital de la Santa Creu.

Sant Sever, a la façana antiga de l'ajuntament.

DELS CARRERS DE BARCELONA

Tal era l'única il·luminació pública en aquells bons temps.

Els que volien més claror es portaven un fanal, y els grans senyors es feien acompanyar per criats amb antorxes.

La majoria d'aquestes capelles no tenen avui sinó una valor folklòrica, però també n'hi ha veritables petits joiells per la llur bona arquitectura, o per la bellesa escultòrica de la imatge que conté, o bé pel bon dibuix i colors de les rajoles de reflexos de què són fetes algunes. A elles es poden sumar aquelles que varen ésser fetes evidentment ensems amb la casa de què formen part i fins algunes serveixen d'ornament a edificis públics, com és ara les artístiques imatges de Santa Eulària: Sant Sever posades sobre sengles peanyes molt riques i coronades per filigranats dosserets gòtics a banda i banda de la façana medieval de Cà la Ciutat, o bé les imatges de Sant Jordi que hi ha en el palau de la Generalitat l'una en el famós medalló en la façana gòtica del carrer del Bisbe, l'altra en la façana de la plaça de Sant Jaume.

També n'hi ha de notables d'altres estils, puix que totes tenen el caràcter de l'època en què varen ésser erigides, i n'hi ha de plateresques, de renaixentistes i de barroques i de modernes. En citarem només unes quantes: la que orna la casa del gremi dels velers, a la cantonada del carrer de Sant Pere i de Bilbao que conté una magnífica escultura de la Verge en una capelleta elegantíssimament esculturada. Sobre un portal d'un casal del carrer de la Corribia n'hi ha una, sòbria, amb l'escut de la família, obra tota ella de molt bon gust. Les que hi ha en el carrer del Carme, l'una a la cantonada del carrer d'Egipcïaques, l'altra en el xamfrà de Betlem en el carrer de Xuclà són barroques amb gran profusió d'ornaments, sobretot l'última, que és un exemple notabilíssim d'aquest art.

Imatge de la Verge en la casa gremial dels velers.

Autoritats visitant les obres del ferrocarril de Núria

El Santuari i el Puigral des de les Nou creus (2.809 mts.)

EL FERRO-CARRIL DE

VERGE de la vall de Núria — voltada de solcats...

Aquests versos del nostre gran poeta Maragall deixaran d'ésser aviat una realitat. La construcció del ferrocarril Ribes-Querualps-Núria, en facilitar la ràpida comunicació amb el santuari de la Moreneta dels Pirineus, contribuirà, sembla, a encarrilar cap aquelles valls molta gent que, fins ara, per la dificultat de transport, no hi havien fet mai cap visita.

I a fe que una visita a aquelles valls i muntanyes que volten el santuari val la pena de fer-la. I no tan sols una visita d'escapada, sinó per passar-hi uns dies també.

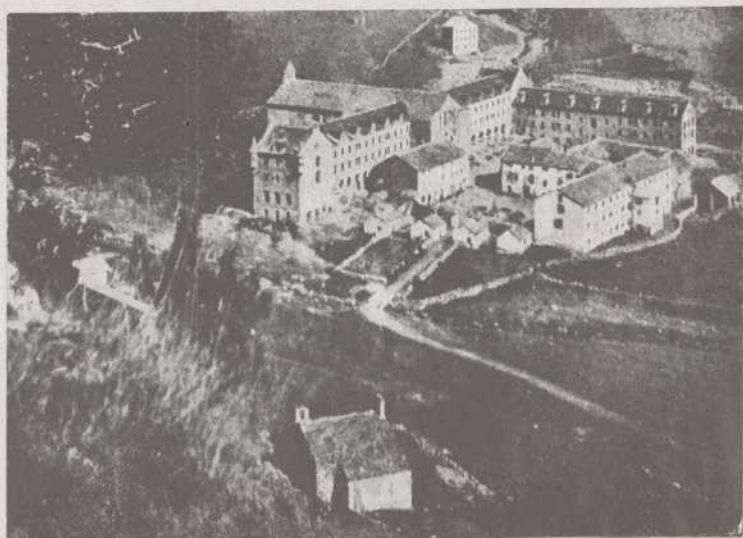
Sobretot a l'estiu, un sojorn d'uns dies en mig la calma, la tranquil·litat i el clima admirable d'aquella contrada de la nostra terra, posaria un ritme de pau en el viure trasbalsador de la gent de ciutat.

Ara la societat constructora del ferrocarril començarà d'edificar un confortable hotel instal·lat amb tots els avenços moderns, d'una capacitat de cent cinquanta llits, en un lloc situat a uns quatre cents metres del santuari i una mica més enlairat que aquest.

El ferrocarril Ribes-Querualps-Núria, serà una de les obres més atrevides de l'enginyeria moderna.

Comença a l'estació del transpirenenc a Ribes amb el qual enllaça travessant el Fresser per un pont ja acabat d'una llargària de 70 metres desenrotllat quasi tot ell en curva i d'un aspecte molt atractiu.

És sostingut per sis arcs de formigó.

Vista general del Santuari de Núria.

RIBES QUERALPS NÚRIA

La línia creua novament el mateix riu, en la secció compresa entre Ribes i Querualps. El pont, es compon de dos trams de formigó armat de 12 metres de llum. Un viaducte creua més endavant el Tossa, desenrotllant-se tot ell en curva de 80 metres de radi i en pendent de 12 per cent, constituït per dotze arcs en tranquil per guanyar altura; nou de 6.35 metres de llum y els altres tres de 8 metres, tots de formigó en massa, essent l'altura de la plataforma del pont de 23 metres y mig.

Una de les obres d'aquesta línia que mereix que se'n faci esment és el túnel obert en una cova natural d'aspecte sorprenent que dona accés a unes grutes prehistòriques.

La línia del ferrocarril serà, fins al viaducte de Tossa, abans dit, de simple adherència, i a partir d'allí amb doble làmina de cremallera.

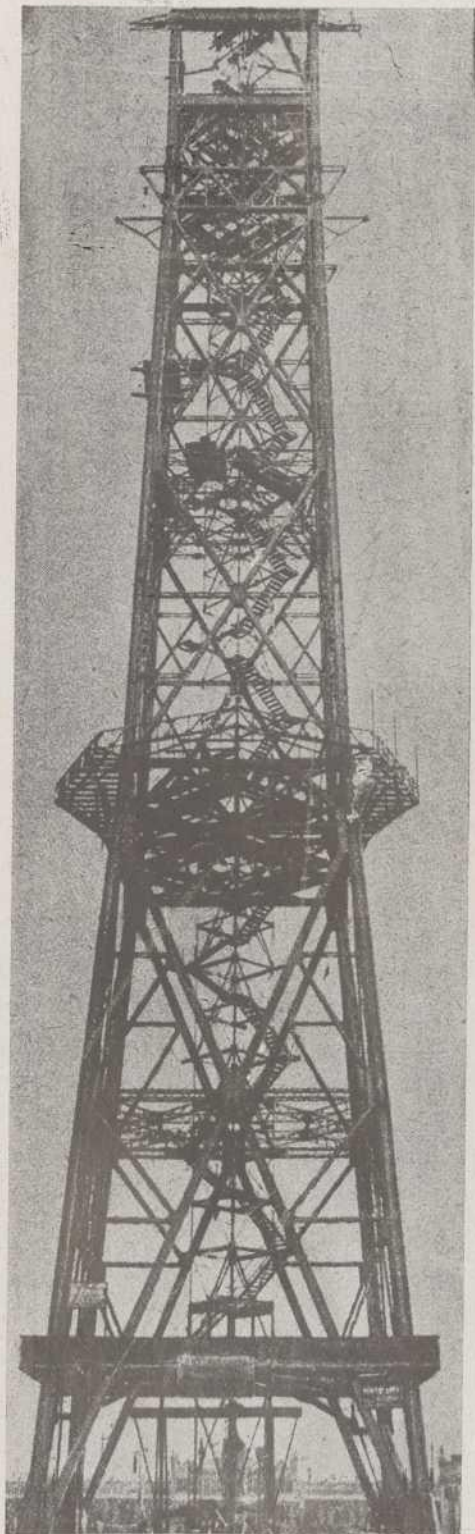
La línia puja de la vall fins al poble de Querualps a 1.182 metres sobre el nivell del mar i continua després per pendents de 12 i 15 per cent en terreny molt costatut fins al túnel que travessa el contrafort del Descassador. Aquest túnel és el primer d'importància i en segueix un altre, el de la Fontalba, que té 200 metres.

Les noves construccions permetran allotjar fins a 2.000 visitants, en tres grans pavellons.

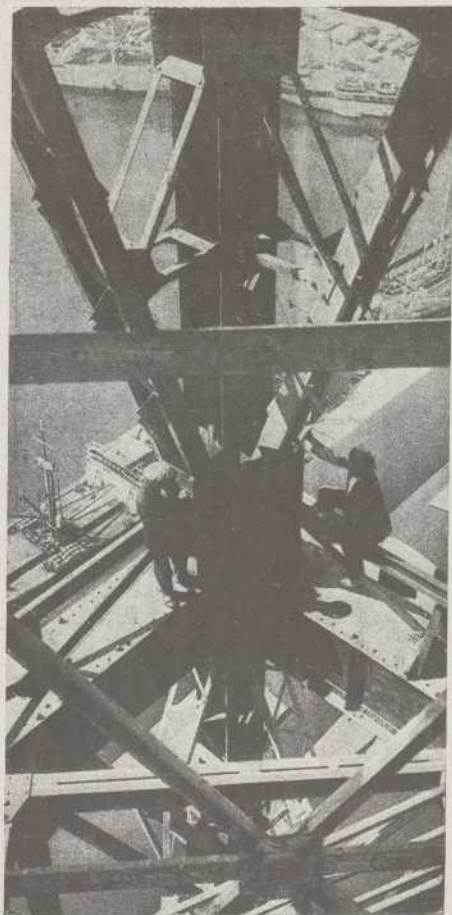
Per moure aquest ferrocarril s'utilitzaran locomotores elèctriques que han estat construïdes a Suïssa, i cotxes enterament metàl·lics del tipus més modern, dotats de calefacció i llum elèctrica.

Les Hostatgeries al fons de la vall.

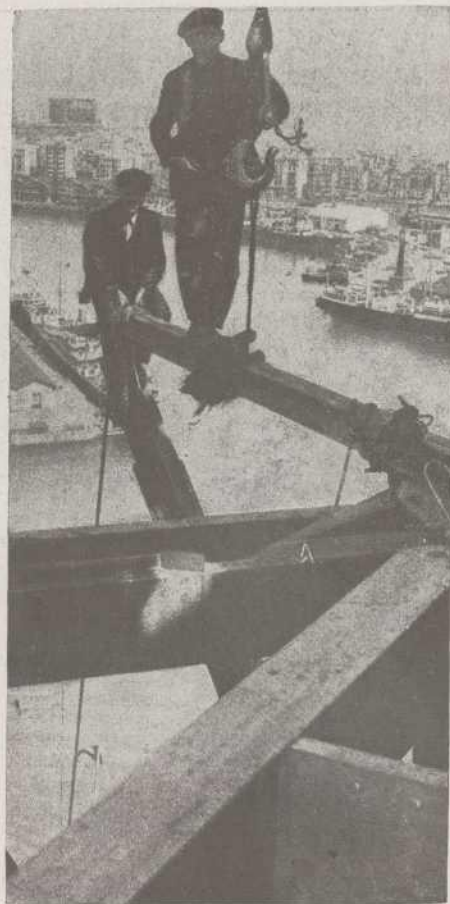
EL FERROCARRIL
AERI DE MIRAMAR
ALS BANYS DE
SANT SEBASTIA

Torre del ferrocarril aeri

Un aspecte de la torre vist des de dalt estant

Aquests obrers no fan pas cara de sentir el mar eiq.

DE les obres d'enginyeria moderna a Barcelona, una de les més interessants serà, sembla, la del ferrocarril aeri que unirà Miramar amb els banys de Sant Sebastià, travessant per sobre el port de Barcelona. Les obres d'instal·lació d'aquest ferrocarril estan ja molt avançades.

Davant mateix de l'estació marítima s'està construint una altíssima torre de ferro que sosté els cables conductors d'aquest ferrocarril. Pensem que no trigarà molt a

ésser inaugurat aquest nou servei per l'aspecte que presenta l'esmentada torre en la qual el cable conductor ha estat col·locat ja fa dies.

Si altra cosa no, l'examen d'aquestes fotografies destruirà una llegenda, o, si es vol, en crearà una de nova referent al que molts deien que en quan a construccions metàl·liques només eren els operaris estrangers els capaços de montar amb tota cura torres i gratacels.

Vista de la ciutat des de la torre en construcció

Barri de la Catedral i pla de Sant Gregori

L'antiquíssima *Gerunda*, l'antiquitat de la qual es ben demostrada per les restes prehistòriques trobades en els seus voltants, principalment per les de la muralla megalítica que posseeix, va ésser ciutat Romana fortificada i els seus habitants des d'August varen fruir de la ciutadania llatina. Està situada dominant la ribera del riu Onyar i veu com les aigües d'aquest riu s'uneixen amb les del Ter, i és i ha estat sempre una de les més fermes fites de Catalunya, escrivint en la nostra noble història pàgines èpiques glorioses i essent bressol d'homens il·lustres, entre els quals citem el poeta Serveri, el filòsof Aimeric, el jueu Bonastruc de Porta, el polígraf Eximenis, el cronista Fontelara, el rei Martí l'Humà, el cardenal Margarit, el jurisconsult Mieres, el prosista J. Ruyra...

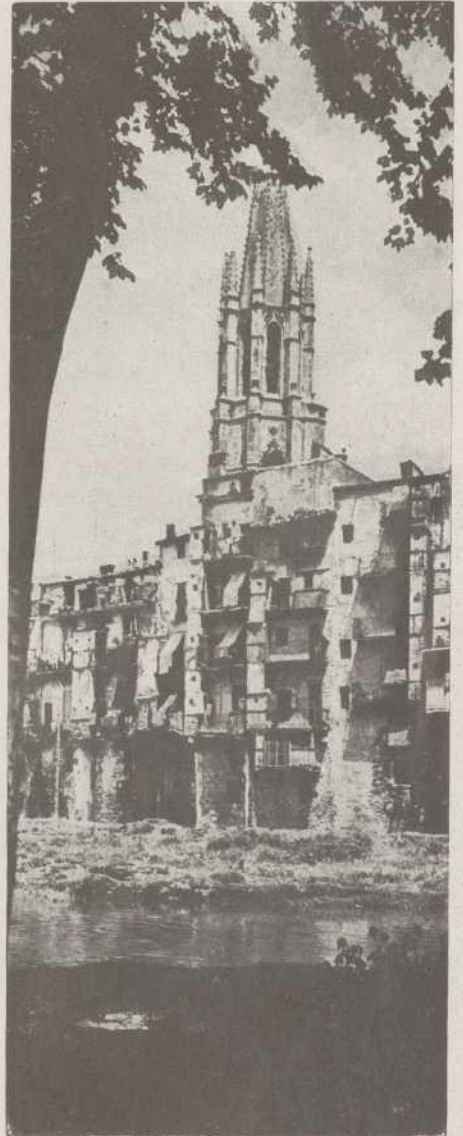
Entre les seves bel·leses arquitectòniques sobresurt la seva gran catedral de Santa

Maria, a la porta principal de la qual condueix una imponent escalinata composta de 86 escalons i dividida en tres replans, que proporciona al grandios edífici un efecte d'exaltació extraordinari.

Començada la seva construcció l'any 1316, la seva façana barroca no va quedar acabada fins al segle XVIII. En els temps comptals s'havia aixecat en el mateix seti una església consagrada en 1038, de la qual queda existent la gran torre anomenada de Carlemany, i els claustres, que figuren entre els més notables de Catalunya, principalment per les representacions iconogràfiques de llurs capitells.

La gran catedral gòtica, que és la més atrevida de les esglésies catalanes, és d'una sola nau de 22.60 metres d'ample, amb un absis i un deambulatori al seu voltant amb onze capelles radials. Va ésser començada la seva construcció per Enric de Nar-

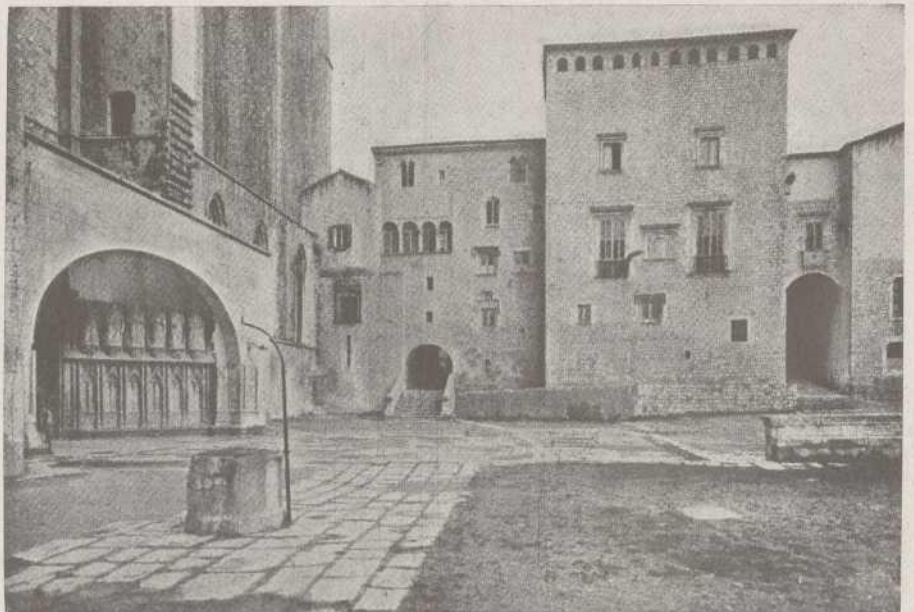
LA CIUTAT

Torre de Sant Feliu i el Riu Onyar

Façana principal de la Catedral

Façana del palau episcopal i porta dels Apòstols de la Catedral

DE GIRONA

Vista de la catedral i el pont sobre el riu Onyar

Pujada de Sant Martí i Sant Domingo

bona i continuada per Jacop de Favarius.

Cap a l'any 1410 — quan els murs exteriors i les capelles contruïdes entre els contraforts estaven llestos — Guillem Boffi proposà reunir els murs laterals amb una sola volta sense sosteniment intermediari. El capítol va dubtar de la solidesa de l'obra per excedir de molt a totes les més atrevides del món i es varen paraitzar els treballs fins que en 1415 el bisbe Dalmau de Mur va reunir un congrés amb dotze dels més reputats arquitectes de Catalunya i de França, triomfant la idea del genial arquitecte Boffi, que va aconseguir la construcció de la volta de tan sobirana grandesa.

Seria llarg d'enumerar els joiells que conserva la catedral de Girona, una de les més riques, malgrat el que li han robat; l'altar major d'argent en el qual estan representats els bisbes Gelabert i Berenguer de

Cruïlles, que el varen fer construir; la famosa arqueta àrab procedent de la expedició de catalans a Còrdova en el segle XI; la col·lecció de tapissos de la Sala Capitular, i, especialment, el de la Creació, anterior al segle XII; la Bíblia de Carles V de França, admirable per la bellesa de les seves miniatures; la estàtua d'alabastre polieromat que representa Carlemany; el famós pergami Comentari de l'Apocalipsi, per Sant Beat; la custòdia del Corpus terminada en 1438; els sepulcres gòtics; les creus precioses i molts més joiells d'art únics i exquisits dignes d'ésser admirats.

Un altre monument de primer ordre és l'ex-monestir benedictí de Sant Pere de Galligans, la construcció del qual s'atribueix a Carlemany, i en realitat, però, en tenim les primeres notícies per una escriptura del comte de Barcelona Ramon Borrell en 992.

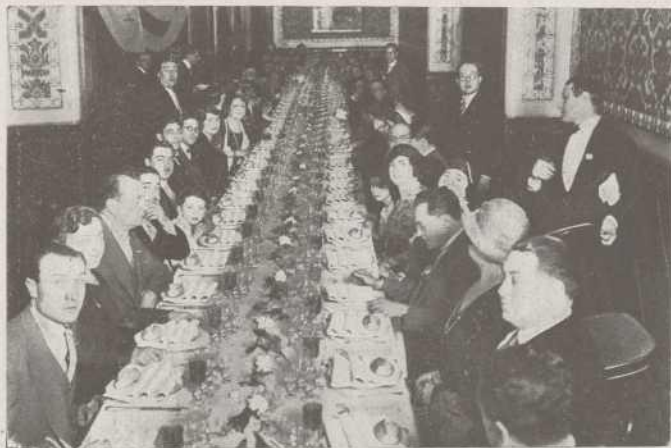
(Segueix a la pág. 30).

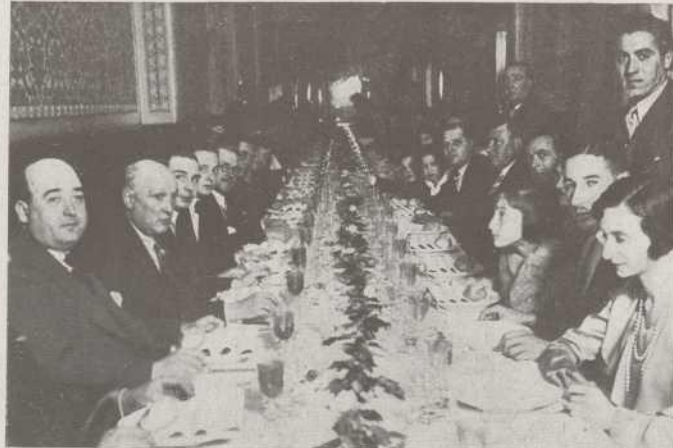
Ex-monestir de Sant Pere de Galligans i restes de l'antiga església de Sant Nicolau.

Part superior de la ciutat rodejada per murs en estat ruïnós.

Vista del banquet commemorant el segon aniversari

Un altre aspecte del mateix banquet

EL SEGON ANIVERSARI DE L'HORA CATALANA

ENCARA que sigui amb retard — disculpable per haver estat dedicat íntegrament el darrer nombre de CATALUNYA a la muntanya de Montserrat — donarem compte avui dels actes celebrats per tal de festejar dignament la tasca de catalanitat que desenrotlla la benemèrita institució L'Hora Catalana a les marges del Plata. I ho farem no sols tenint en compte l'èxit extraordinari assolit pels mateixos, sinó i sobretot, per donar tota la importància que es mereix l'acció altruista i patriòtica d'un estol d'hommes de bona voluntat als qui es deu que no s'hagi estroncat aquesta deu de catalanitat que cada diumenge poden fruit els catalans de Sudamèrica.

Són aquests homes els que formen el Consell directiu de L'Hora Catalana, el que està compost de la següent manera: President, F. Colomer; vispresident, M. Vall Sala; tresorer, T. Banús Grau; secretari, R. Escarrà; prosecretari, O. Cabré; i director artístic, Santo-Ferry.

Gràcies a ells — i gràcies també als artistes catalans residents a Buenos Aires i als que incidentalment hi sojornen i sobretot a la tasca laudatòria del matrimoni Santo-Ferry — L'Hora Catalana, completament independitzada de intervencions grolleres, assolix cada dia més importància, i dia vindrà, si els seus elements dirigents persisteixen en la seva noble dedicació, que serà un model de perfecció i bon gust.

□ □ □

Creiem que no hi ha necessitat que fem història de la curta però brillant actuació d'aquesta entitat catalana. La majoria dels nostres lectors saben que, fundada el 4 de novembre de 1928 pel doctor Rafael Valls, allavors president del Centre Català, el seu desenvolupament ha anat perfeccionant-se d'una manera notable i més d'ençà que sense traves de cap mena ha pogut respondre als fins per a la qual fou creada.

Per festejar el seu èxit, el diumenge 16 de novembre varen celebrar-se diversos actes que, com veuran els nostres lectors, assoliren un bell èxit.

El primer d'ells fou l'audició extraordinària que tingué lloc a la L.R.9 de les onze a la una de la tarda. Ultra la transmissió de poesies, contes i cants de la nostra terra, com és de

contuetud, parlaren davant el micròfon els representants d'algunes societats i revistes catalanes i valencianes de Buenos Aires.

Parlaren en nom del Casal Català, el seu president, senyor Lloró; per l'associació valenciana El Micalet, el seu president; per la revista literària *València*, el seu director; per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i la revista *Ressorgiment*, el senyor Nadal Mallol, i per la nostra revista, el redactor en cap, senyor Escarrà. Tots saludaren amb paraules caloroses als oients de L'Hora Catalana, desitjant per aquesta institució una vida pròspera i perdurable.

També parlà, resumint, el president de L'Hora, Sr. Colomer. Així mateix, el Centre Català de Cultura de La Plata, envia una fervorosa adhesió, que fou tramesa.

Entre els artistes que cooperaren en aquesta memorable audició, recordem la senyora Santaulària, la celebrada *parlera* de L'Hora Catalana, que recità com ella sap fer-ho, belles poesies; Na Roseta Montserrat, que, com cada diumenge, dedicà un graciós conte a la mainada, que segur que l'escollten embadalits, de tan bé com ho fa; la senyora Ramoneda J. de Ruiz, que cantà amb gran sentiment alguns lieders acompanyada al piano pel mestre Bose; el tenor Valentí Gras, que cantà amb bell estil varies cançons, secundat per la seva filla, pianista que promet; el senyor Segalà, recitant la poesia de Maragall "L'oda infinita", i la parella Santo-Ferry, cantant els seus celebrats duos còmics, que tanta anomenada li han donat.

Acabada l'audició tingué lloc en el restau-

rant Corrientes un banquet de confraternitat en celebració de la 'aniversari de L'Hora Catalana.

Prop d'un centenar de comensals prengueren seient al voltant d'una llarga taula artísticament ornamentada amb plantes i flors, ocupant una de les presidències el Consell Directiu de L'Hora, i l'altra els eminents artistes accidentalment a Buenos Aires, el pianista Ricard Vinyes i els guitarristes Emili Pujol i senyora Matilde Cuevas, els quals honraren el banquet com a convidats d'honor. Ocupant altres seients i en fraternal barreja hi havia el violinista Lleó Fontova, el violoncelista Ramon Vilaciara, el pianista Pere Bose, el tenor V. Gras i altres artistes que han cooperat mantes vegades a l'èxit de les audicions, apart de moltes persones qualificades de la col·lectivitat, representants d'entitats catalanes i valencianes i bon nombre d'afiliats a L'Hora Catalana, entre els quals abundaven belles dames i damiselles.

L'àpat, constituït per plats típics de la cuina catalana, transcorregué en un ambient de germanor i animació extraordinari, sense els estiraments que de vegades deslluïxen aquests actes, cosa que li donà un caient ben simpàtic.

A l'hora del llevant de taula, i tant se val que diguem vulgarment als *postres*, feu ús de la paraula el Sr. Colomer per agrair a tots els concurrents, i en especial als artistes Vinyes, Pujol i Cueva de Pujol, la seva presència en aquell acte. Glossà l'alta significació de L'Hora Catalana, que, dignu, aspirava a ésser un vincle patriòtic i cultural no sols entre'ls catalans de l'Argentina i Sudamèrica, sinó també entre aquests i els de Catalunya. Saludà als representants de les entitats germanes allí presents i agrai el concurs de les cases Oms, Balcells Germans, Parera, Esteve Fortuny, González Byass i Cia., A. Martín i Baños i Cia, pels obsequis fets per al millor èxit de l'acte.

A requeriments de la concurrència, parlaren els senyors Santo-Ferry, Prieto, Noguera, president de "El Micalet", Ferran Fontana, doctor Valls, Leonart Nart, Nadal Mallol, Vall Sala i Srà. Santaulària. Tots feren entusiàstics vots per l'èxit de les audicions de L'Hora.

Tot seguit es donà per acabada la sèrie d'actes amb els quals es commemorà el segon aniversari de L'Hora Catalana.

La Junta Directiva de L'Hora Catalana

NOTES DE LES FESTES DE NADAL

Fira de pessebres a les escales de la Catedral

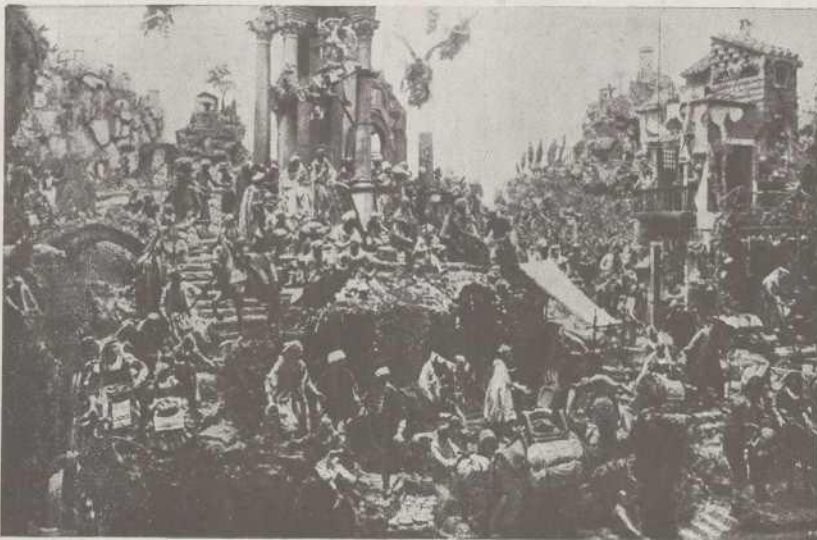

Una mestressa de casa regatejant la compra

NADAL! Una de les festes més tradicionals de la nostra terra. Quin seguit d'evocacions que ens porta! Diades de festa casolana. Ja ho diu la dita: *Per Nadal, cada ovel·la el seu corral.*

Dels que, allunyats de Catalunya fa més o menys temps, quants n'hi haurà que hagin celebrat les festes en la intimitat de la llar pròpia? I quants d'altres no hauran pensat amb els parents que deixaren allí, a la nostra terra?

Hauran recordat, potser, aquelles parades de pessebres, de torrons, de gallsdindi, de tantes i tantes coses de les quals

a la nostra terra cal proveir-se per celebrar dignament les tradicionals diades.

I qui sap si haurà evocat, també, els felicitos temps en que, essent xicalla, tant se preocupaven de cercar un bon tió del qual fer-ne rajar tot el bé de Déu amb el qual s'ornamentava la taula en aquell gran dia que, segons el nostre poble, l'olla xica va dins de la gran.

I de la missa del gall a la matinalada amb aquell fred que fa?

Aquí la calor haurà allunyat del pensament de moltes d'aquestes coses.

Es tan diferent el Nadal en aquestes terres!

Fotografia clàssica d'un pessebre.

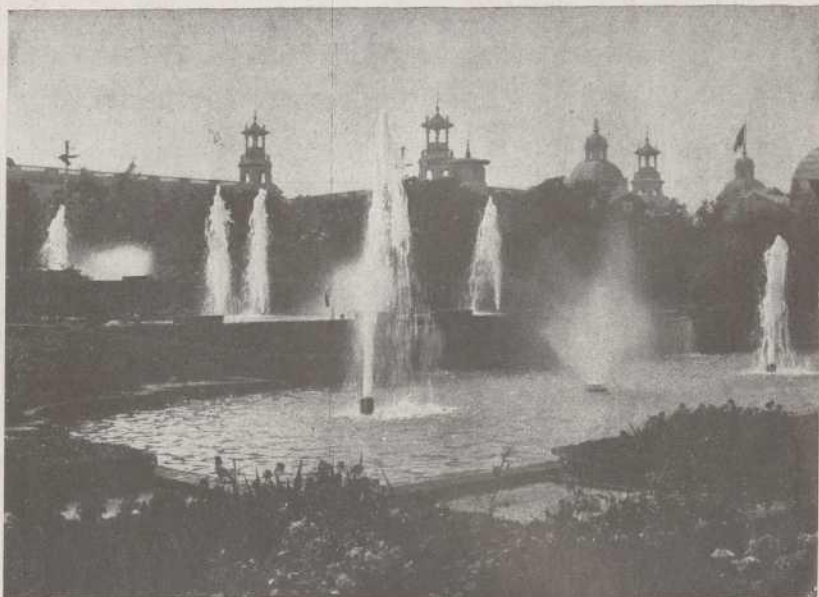
La fira de galls-d'indi.

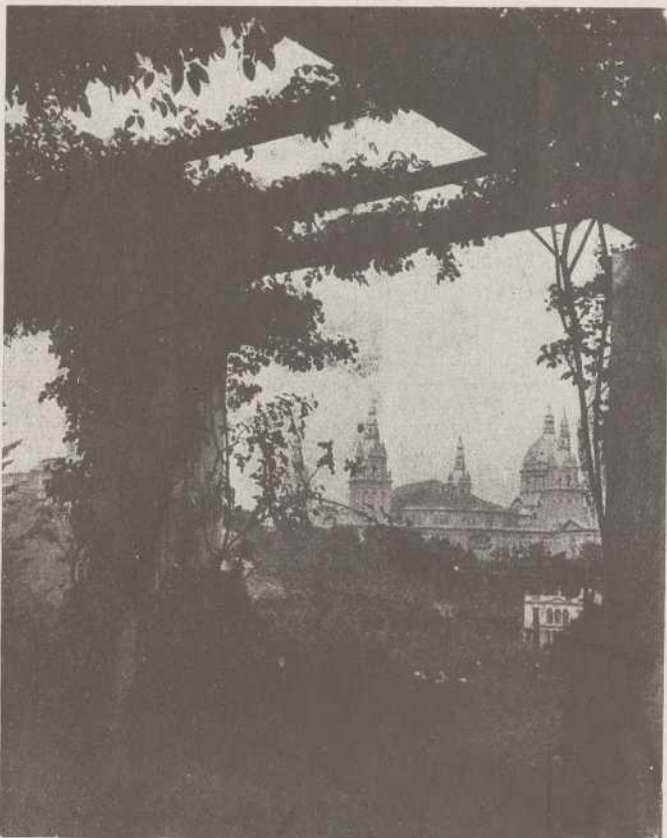
Una parada de torrons.

J. C. M. Forestier, projectista dels jardins de Montjuïc

Jardins i jocs d'aigua davant del Palau d'Agricultura

Vist adal Palau Nacional des d'una pèrgola

Parc i urbanitzacions de l'exposició

ELS JARDINS DE MONTJUIC

ENS referim a M. Forestier, ara de poc finat a la seva terra de França. Amb aqueix malaurat motiu portem a les nostres planes el seu nom il·lustre i l'obra que millor el representa a casa nostra. Perque J. C. M. Forestier fou, en realitat, el projectista i constructor dels admirables jardins de la muntanya barcelonina.

Tots recordeu que quan es projectà l'Exposició Internacional, es pensà primordialment en elegir un lloc que coadjuvés a la bellesa del certamen que havia d'ésser la primera manifestació de pau i treball després de la guerra mundial. Fou triada la muntanya de Montjuïc. Calia naturalment arranjar-la i per a fer el miracle, quedà designat el director dels jardins parisenens.

Els barcelonins recorden l'aspecte de la vella muntanya, erma i abandonada. Done bé, la muntanya de les llegendes tràgiques fou despallada del seu passat vergonyant amb la florida de les flors sembrades pel gran arquitecte-jardiner, qui, amb un noble respecte als arbres centenaris, sabé cercar, utilitzant els elements naturals, la frondositat dels pares d'estil anglès al costat de l'elegància rectilínia dels jardins francesos de La Nôtre Dame.

Construït en sòlids terraplens i seguint la topografia de la muntanya, el més gran atractiu del Parc de Montjuïc és que les perspectives es renoven incessantment i a cada revolt dels

Galeria cuberta

Restaurant de la "Font del Gat"

La banyista del escultor Otero

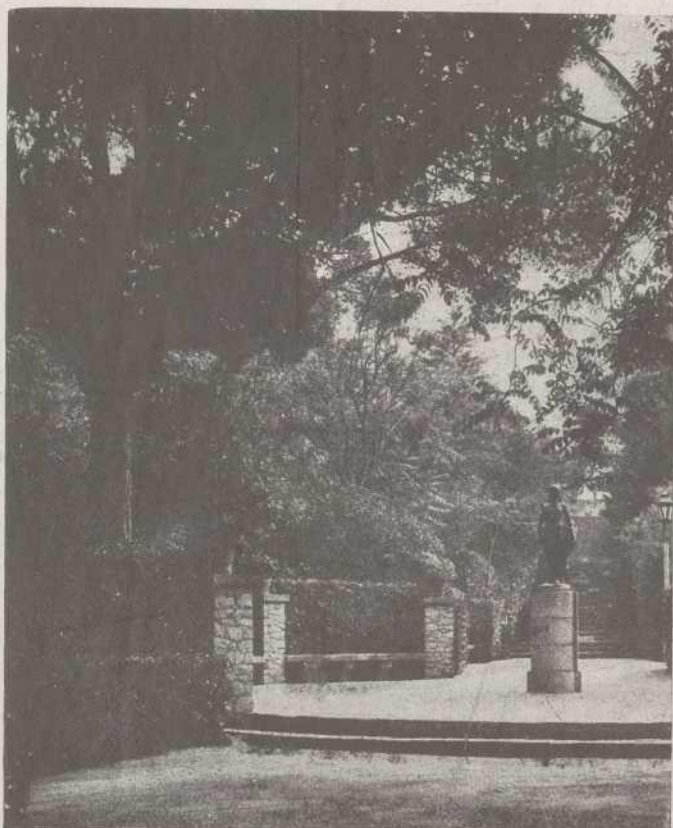
I EL SEU CREADOR

seus ombrejats camins, l'espectacle canvia per complet, oferint-se a l'admiració del visitant, després dels geomètrics arbustes o dels llorers i murtra a l'estil neoclàssic, el quiet estany i les rajoles moresques o el paisatge lliure de la naturalesa sense trabes.

I si el Parc de Montjuïc és l'obra perfecta del jardiner artista, el Parc Laribal és el més bell i atractiu del magnífic conjunt. L'art esquisit i delicat de la jardineria es revela allí a cada pas en l'habilitosa disposició de granades i terrasses que motiva una varietat infinita d'aspectes; en l'exuberant fantasia que ha creat les més capricioses formes vegetals; en els jocs d'aigua que animen fons i perspectives i són com la veu misteriosa del Parc; en el subtil enginy que, utilitzant tots els recursos naturals per tal de multiplicar l'admiració i les sorpreses, ens convida a l'agradós i solitari passeig en íntim recolliment de l'esperit.

Parc i jardins formen una obra admirable, meravellosa. Els treballs d'enginyeria, arquitectura i jardineria que es feren a Montjuïc, transformaren per complet aquella muntanya pedregosa i selvatge i la convertiren en un Parc magnífic que ha estat qualificat de "el jardí públic més bell del món".

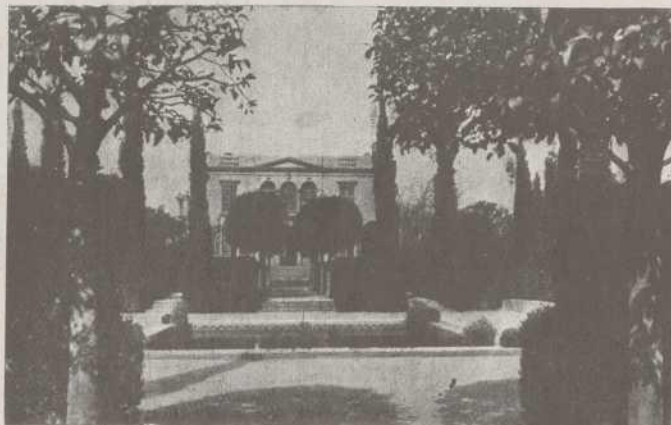
Barcelona, Catalunya, té bell motiu de recordar amb gratitud la memòria del gran artista Forestier, de nom universal.

La placeta de Diana

Un aspecte de les pèrgoles

El pavelló Balaguer

EL MARISCAL JOFFRE

ACABA de morir a la seva terra francesa, ten catalana. L'heroi del Marne, que aixís ja ha passat a l'història, és ben conegut de la nostra collectivitat de l'Argentina. A una hora oportúnissima, de Buenos Aires partí l'idea de retre-li homenatge que fou especialment agrait.

Es just, absolutament just que allavors i ara i sempre, els catalans d'ací, d'allà i de tot arreu ens recordem del gran Joffre, perquè, ademés d'ésser un militar que sabé salvar la França, devingat ja personalitat universal, fou un rossellonés que no oblidà mai la seva veritable raça, ni la llengua estimada dels seus pares.

Aquests dies hem tornat a llegir aquell entusiasta reportatge que feu al mariscal Joffre l'escriptor argentí Juan José de Soiza Reilly. En alguna part deia: "L'admirable modèstia de Joffre es una lliçó que'ns dona del seu talent. Sempre ha firmat amb un sol llinatge, sense consignar el seu nom de baptisme. A vegades li anteposa una J. Molts francesos que tenen Joffre en el cor, ignoren son vertader nom. Es diu Josep, però en el registre bau-

tismal hi posaren, seguint un costum espanyol, uns quants noms: Josep Jaume Cèsar. El seu pare era català, refugiat, per la revolució de 1820, en el poble fronterenc on Joffre nasqué: Rivesaltes.

"Sabent que l'Acadèmia Francesa volgué honorar els seus quaranta sillons donant-ne un al mariscal, li vaig preguntar si anava a les reunions de la docta assemblea. Em respongué negativament. Des que el designaren en lloc de Jules Claretie, hi ha estat una sola vegada.

"—No hi he tornat més. Jo no soc literat.

"I tot d'una, com pensant en altra cosa:

"—Mon pare era el millor fuster boter que hi havia a Rivesaltes. Pertanyia a una antiga família d'obrers catalans".

Catalunya, doncs, s'ha adherit a les manifestacions de condol de tota França. Catalunya ha agrait sempre a l'heroi del Marne la seva fidelitat a la seva nissaga.

Amb motiu de l'anada d'en Joffre a Barcelona per presidir els Jocs Florals, el Comité Català de Sud Amèrica el va obsequiar amb una placa d'ònix dels Andes, projecte d'estil incàic de l'enginyer R. Canals i escultura de Torrent Tasso.

CERVECERIA . MUNICH . RESTAURANT

LAS MAS INDICADAS PARA LA ESTACION

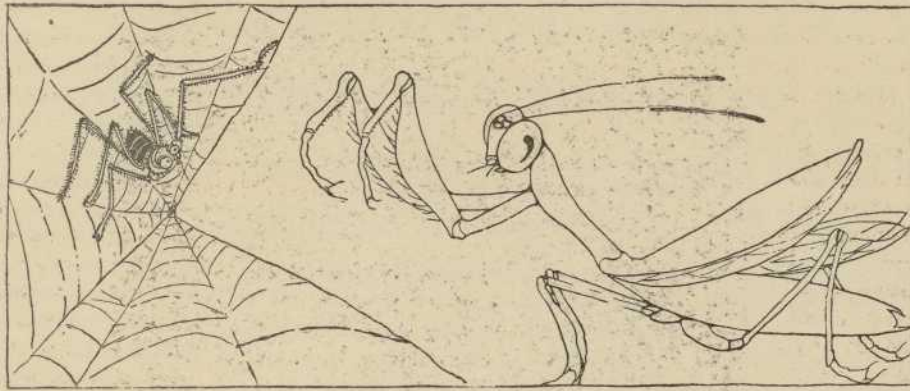
Pabellón de la sucursal BALNEARIO MUNICIPAL

SUCURSALES:

ONCE, Cangallo 2800. Plaza Once. Gran terraza-jardín. — PALERMO, Santa Fe 4419. Plaza Italia. En pleno aire libre. — AVENIDA, Avenida de Mayo 965. En riguroso estilo Bávaro. — BALNEARIO MUNICIPAL, Avenida Costanera, entre Belgrano y Moreno. Espléndidos jardines sobre el río del Plata.

Propietario RICARDO BANUS

UN matí de primavera, en llevar-se el sol, el Pregadéu es despenjà d'una fulla de vern, i d'una volada travessà el rec dels seus amors. Mai no s'havia arriscat a passar a l'altra banda, per por que li fallessin les ales i anés a raure al mig de l'aigua. En enfilat el vol, clogué els ulls, i en obrir-los, es trobà a l'altra vorera, parant-se al bell cim d'una cirereta d'arboç encesa com una brasa. Un sospir profund, li feu batre les ales, joiosament. Es quedà una bella estona rumiant el camí a emprendre, i redreçant el cós, giravoltà repetidament el cap, refregant-se satisfet, les dues potetes davanteres.

va a fer, un borinot començà a donar voltes i més voltes entorn de la mata. De primer antuvi, li semblà el rondinar de les abelles i li vingué un estremiment de cap a peus. Espià per una clariana i donà compte cabal que era un borinot. —Fora por — es digué. — Hom ha d'ésser valent si va

VIATGE ESTRONCAT D'UN PREGADEU DE ROSTOLL

PER

M. BANDRANAS PALA
DIBUIX D'ELISEO MACAYA

Què n'era de bonica la selva que veia! I es digué: "Selva endins, cap a la boscúria i... Déu dirà".

En allisar-se les ales, tastà la cirereta, que suquejava de madura. Que bona la trobà! Ell, que coneixia només els brotets de falguera, el tendre herbei i es volia desdejunar amb qualque cuqueta, no s'hi veia de content. Tasta que tastarà, fins que tip, li vingué sòn i es quedà adormit. En despertar-se, finà el dia.

—Mare de Déu! — exclamà. — Jo que a hores d'ara volia trobar-me selva endins... Hauré d'esperar demà. I on passo la nit? Perquè, a ben segur, aquest arbret on estic, pertany a algú que d'un moment a l'altre pot arribar i fer-me fugir.

En aquestes reflexions estava, quan veié un escarabat que feia rodolar una pilota de fanc.

—Escarabat, bon escarabat, sabries dir-me on puc passar la nit sense perill?

—Jo et convidaria a passar-la a la meva cova, però ets tan llarg, que ajocat i tot, tocaries el sostre. Veus... allà on t'assenyalo?

—Allò que sembla una xemeneia?

—Sí, allò mateix. Quasibé tots els forasters solen fer-hi nit.

—Dones allà la passaré— digué Pregadéu. — I en dar-li les gràcies i allunyar-se cap aquella xemeneia, l'escarabat, fent-se el betzol, seguí fent rodolar la pilota, tot mirant-lo de reull.

□ □ □

Amb recel i precaució, Pregadéu entrà adins del que ell en deia xemeneia. Tantost s'hi ficà es quedà quiet. Aquella fredor i aquell silenci, li llevaven el repós i no pogué pas

trencar el sòn. Com esperava que es fes dia! En començar a clarejar, sentí un rumrum estrany, adins mateix de la barraqueta. "Què serà, què no serà?" Una estona més i... ales ajudeu-me! Així i tot, el pobret Plegadéu no es pogué lliurar del fiblot de les abelles. Tot un eixam el perseguí un bon troç lluny, i quan ja no tenia forces ni alè per dir "aquesta ànima es meva", es deixà caure en mig d'unes mates de bronze, on s'amagà i per fi el deixaren tranquil.

Aleshores li vingué a la memòria el consell de l'escarabat.

□ □ □

Transcorregué llarga estona. Ell, no gosava pas treure el cap enfora. Quan ho ana-

pel món'. Tregué el caparronet i eridà al borinot. Com que al borinot mai no li vebé d'aturar-se, li contestà bo i volant. Pregadéu li preguntà:

—Vols dir-me els perills que es troben per la selva, borinot?

—Perills? Cap ni un. Ei, si no te'ls cerques tu mateix.

—Es que ahir l'escarabat em feu passar la nit dins d'un rusc d'abelles i tinc tot el cos adolorit de les fiblades. Què et sembla el consell de l'escarabat?

—Oh... no en facis cas. Consells pitjors trobaràs si en demanes.

—Pitjors? Tan dolents són els habitants de la selva i la boscúria?

—Dolents, dius? Tu ets de rostoll. Els de la selva, amb els de la boscúria no es poden veure, i uns i altres tampoc no et miren a tu amb bons ulls. Has entés? Confia sempre amb tu mateix i no et refiïs dels altres. Adéu, que no tinc més temps per perdre.—

Les paraules del borinot l'entristiren una mica.

Li semblà, però, que li havia parlat sincerament i que no li quedava altre remei que aconsellar-se tot sol.

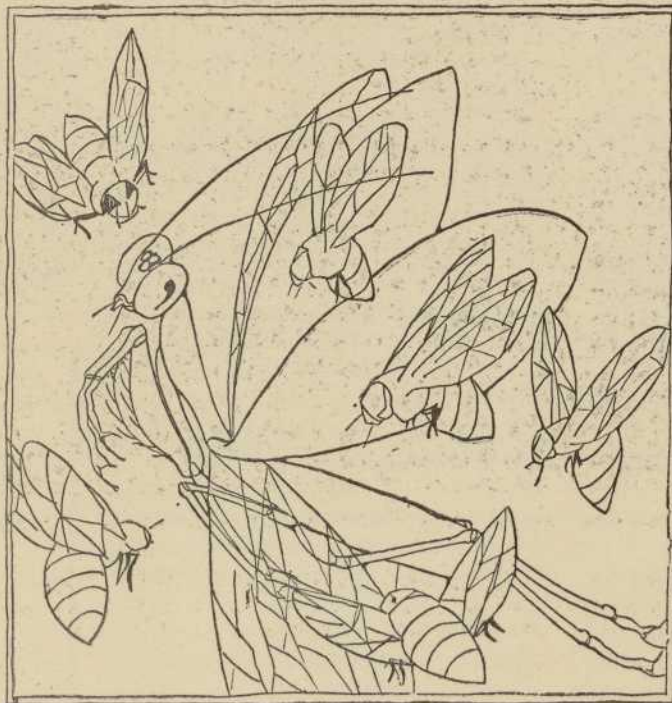
Com es penedí d'haver deixat el seu rostoll!... Pensà tornar-se'n. Ho anava a fer, quan el desig tornà a esperonar-lo i... selva endins s'ha dit.

Pel camí, trobà una caravana de formigues i s'hi acoblà. Com que són bones minyones, l'advertiren que faria bé de no seguir-les, pel perill de la petjada de qualque animalot. Amb tot i posar ara en dubte els consells, cregué de bona fe a les formigues i es decidí a deixar-les.

Arribà a un lloc on hi havia un bassal d'aigua, i s'hi aturà a rentar-se cames i cap. Una munió de mosquits botzinadors el rodejaren, fent-lo fugir a corre-cuita.

Està vist — es digué — que no puc trobar pau ni repós enlloc. Que tinc de fer? On podré anar?

Com que no trobà la resposta, maleí el moment que deixà

ELS CATALANS PEL MON

LA CASA DE CATALUNYA A PARIS

EN els diaris de Barcelona hem llegit aquestes ratlles:

“Una nova activitat es desvetlla d’una manera manifesta entre els elements de la Casa de Catalunya, de París, per la plena reorganització d’aquesta entitat. La joventut que la compon, portada per un entusiasme vibrant, es proposa donar-li un caràcter d’interès general efectiu, per tal d’atreure vers ella els nombrosos catalans que viuen en aquesta ciutat, com així mateix els que resten en la pàtria. La Casa de Catalunya vol i pot ésser el consolat cabdal de tots els catalans del món. París, malgrat les mil atraccions que ens ofereix, és la capital on, tant com cap altra, hem de saber-hi una llar autòctona, una puixant entitat nostrada d’utilitat positiva, d’espai i de satisfaccions íntimes. Es per això, que els socis actuals s’avenen a proclamar aquesta necessitat, segurs que interpretaran el desig de tot Catalunya. Com que el caràcter de la nostra Societat és apolític, per bé que en el fons hi hagi un amor roent per Catalunya, esperem trobar el doble encoratjament, moral i material,

entre els nostres bons compatriotes de qual-sevulga color polític que siguin.

“El nostre primer pas és de cercar un local espaiós que li permeti d’actuar amplament, i on pugui rebre d’una manera falaguera els seus amics i germans. En això s’espera reeixir dintre poc, malgrat l’escassetat de locals disponibles a París i l’existència dels nostres cabals.

“Darrerament, Ferrer Mestres donà una conferència, a la qual feia remarcar la importància de crear lligams amb tots els compatriotes del món per tal de fer conèixer, sota l’eix d’un Comitè central, que es trobaria a Barcelona, la producció creixent de la nostra indústria i comerç, i facilitar els intercanvis consegüents amb tots els països, sobretot entre França (París, cor del món) i Catalunya. També exposà l’interès que tindria el sosteniment constant d’una campanya a favor del turisme català. La nostra terra, digné, té una infinitat de bel·les úniques, incomparables, per cert massa desconeegudes, que convidria oferir al turisme mundial. S’ha constituït una Comissió responsable per tal de posar en execució aquestes dues lloables iniciatives.

“També Pere Guilanà va parlar sota el tema “Irradiació cultural de la Casa de Catalunya”, de la necessitat d’encaminar la nostra entitat a una tasca cultural. Exposà l’interès que hi hauria a mantenir relacions espirituals directament amb el nostre poble. Féu elogi de la cultura en general, com a factor cabdal del catalanisme, i creu que la Casa de Catalunya pot tanmateix un dia tenir un rol en el moviment literari nostrat. Proposà l’organització d’uns cursos de llengua i història catalanes a càrrec de la Delegació de la Protectora de l’Ensenyança Catalana que acaba de constituir-se a París. També demanà que es procedís a l’ampliació de la Biblioteca de la Casa de Catalunya, per tal de satisfer el nostre desig de cultura. El conferenciant va fer referència a l’esperit que convé donar al *Butlletí* que des de fa temps reparteix gratuïtament la Casa de Catalunya. Digué que s’havia de donar una informació més extensa de tot quant sigui d’interès català. Es necessari invitar la premsa i revistes a què ens trametin les seves publicacions—com alguns ja ho fan—a canvi de la nostra, per modesta que sia. Així la nostra Societat podrà sentir plenament el bàtec del cor del nostre poble i podrà seguir un corrent d’idees i orientacions que tan útils poden ésser-li per la realització del seu programa total”.

VIATGE ESTRONCAT D’UN PREGADEU DE ROSTOLL

(De la pág. 25)

el seu rostoll, per conèixer la selva. Al fi i al cap, la selva no era pas tan bonica com s’havia imaginat.

Per res del món la canviaria per un tros set de la seva terra. A saber el camí, de bon grat se’n hauria tornat. En aquell instant, sentí que el cridaven.

—Com? Qui em coneix?

—Pregadéu — repetiren — i en aixecar el cap veié en una grossa mata de bruc, una aranyassa que li feia senyes.

—Què és lo que vols, aranya?

—Puja, que veuràs de prop la terenyina que he brodat.

—Ja la veig de baix estant.

—Puja et dic, que no has vist mai en la teva vida res tan meravellós.

Pregadéu hi pujà. Aleshores, l’aranya lliscà ràpidament pel cim de la grossa terenyina i sortí a esperar-lo. Pregadéu, migmig desconfià en veure-li la panxa tan inflada i les cames tan peludes.

—Dona’m el peuet, que t’ajudaré — digué l’aranya.

Ja anava a donar-li, quan una veu providencial, li cridà:

—No ho facis, Pregadéu. No li donis, que et matarà.

La que així parlava, era una llagosta, que a saltirons s’hi apropà, en oir la conversa.

L’aranya, tota rabiosa, s’esllavissà rabent pel bruc per a agafar a Pregadéu. Pregadéu donà una giravolta per fugir-ne,

i l’aranya, més llesta, arribà a tocar-li una punta d’ala, esquinçant-li. Pregadéu llançà un ai! i es tirà a daltabaix. La llagosta, que l’esperava, l’ajudà a salvar-se.

Quin dolor sentia en l’ala ferida! I es posà a plorar, com una criatura.

—Fugim, fugim — li deia la llagosta.

—I on vols que fugim, si per tot arreu hi ha enemics i perills? Si sabessis el camí del rostoll...

—Sí que el sé, sí. Anem anem, que jo t’hi acompanyaré.

—On vaig ara, sense ala? Ai, ai!...

—No t’espantis, Pregadéu; ja guariràs. I com bons amiguets, feren camí cap a rostoll.

□ □ □

La tornada no fou tan accidentada com l’anada, però si força més dolorosa. Després de dues jornades, al capvespre arribaren al rec d’on Pregadéu havia sortit, una matinada riallera.

Quin goig tingué, en contemplar el rostoll nadiu i el rec dels seus amors!...

Pasaren la nit en l’arboç de les enceses cireretes. El dia sorprenué a Pregadéu, fent exercici. Volava, de dalt a baix de l’arbrat, provant la resistència de l’ala ferida.

La llagosta li digué:

—Ai, si jo t’hi pogués acompanyar!... Quina desgràcia ésser llagosta saltadora!...

—Què hi farem... Bé ho sento prou, amiga...

—D’ací estant miraré el teu vol...

—Ai!... Tinc por de l’ala ferida. L’esquinç que m’hi feu l’aranya m’hi ha deixat un forat, pel qual s’escapa tot el vent. Tinc fe, però, que el gran desig d’arribar a rostoll, em farà treure forces de flaqueza.

Menjaren cirereta i s’acomiadaren. Refregant-se les cametes, es feren dos petons. Pregadéu llançà volada des del bell cim de l’arbre. La llagosta, que el contemplava, el veié vacillar, en trobar-se al mig del rec. Pregadéu llançà un ai! caient a l’aigua. El corrent se l’endugué rec enllà, engolint-lo per sempre.

□ □ □

Quants i quants, per l’afany de córrer món, en deixar el lloc nadiu, els passa el que passà al pobret Pregadéu de rostoll.

M. Bandranas Palà.

Català qui llegeixes la revista:

Ja ets subscriptor? Si no ho ets, feste’n. Contribueix a portarnos-en d’altres.

CATALUNYA no es cap revista lucrativa ni personal; es una obra de tots i per a tots.

El *Figaro* publica un fragment d'un article de Louis Bertrand sobre els jocs d'aigua i de llum de l'Exposició de Barcelona. Ens honorem reproduint-lo:

“Mai no he sentit tan bé el caràcter musical d'aquest espectacle, com al moment en què vaig trobar-me davant d'aquell que l'ha realitzat i concebut. Vaig trobar el creador de les fonts lluminoses de Barcelona al seu lloc de direcció i d'observació: una cabina aèria que domina les terrasses il·luminades. S'hi estava en mànegues de camisa, com un obrer, amb les mans posades sobre un teclat quadrangular menant i canviant a voluntat la màgia lluminosa i sonora.

“El senyor Carles Boïgues i Sans, enginyer electricista — com ell es titula modestament — l'inventor d'aqueixes meravelles és un home jove que sembla i tot un jove net. És un autodidacte, amb tota la força del terme, fill de les seves obres. Un rostre gairebé imberbe, ulls de flama, pels quals passa continuament com el reflex d'una il·luminació interior, un accent que traïx la febre de l'activitat, l'exaltació de la descoberta, a la vegada robust i fi, tipus d'home que ha romàs molt a prop del poble, que en té tota la vigor substancial, amb tota la sensibilitat fervent d'un artista. No em pue estar de dir-li:

—Sou un gran poeta, un gran simfonista de la color.

□ □ □

Però el creador de les fonts lluminoses, és un home tan senzill en les seves paraules, com en el seu posat, un modest, qui sap, per altra banda tot el què val. S'esmuny dels compliments, com de les ovacions populars. Jo em mirava aquell capet, on es formen semblants visions, on habita tot un món de colors i de figures. Jo pensava en el conte d'Alfons Daudet, “L'home del cervell d'or”, i no únicament en totes les riqueses ideals d'una tal imaginació, sinó en la riquesa material, amb la qual té dret de fer-se pagar. Jo veia un milionari en aquell virtuós de la color i de la llum... Deixem la cabina aèria, al cim de la Pèrgola. Ell em condueix alguns passos més lluny, als subsols, on a còpia de màquines, en mig d'un terrabastall aixordador i continu, s'elabora la màgia nocturna i que evoquen la caverna mitològica de Neptú, l'antre marí on rondinen les fonts dels grans rius... A la porta un automòbil s'ha aturat.

—Es el vostre? — faig negligentment.

—No — em diu. — Jo prenc un taxi, com tothom.

I com jo arriqué una allusió a les sumes fabuloses que una reixida com aquella ha hagut de proporcionar-li, ell em respon, senzillament:

—Jo només sóc un funcionari, cap de la secció d'aigües i il·luminacions. Tinc la meua paga i res més!

Ens asseiem a l'entorn d'un gran estany i va venir de poc que l'encarregat

LES MAGIQUES IL·LUMINACIONS DE BARCELONA PER LOUIS BERTRAND DE L'ACADEMIA FRANCESA

CARLES BOIGUES
El Màgic de l'Exposició

de les cadires no li fes pagar el seient per assistir a aquest espectacle, que és obra seva. Sota el cel, fresc de l'esclat de totes aquelles aigües, conversem tot contemplant com mor i reneix aquella fantasmagoria infinita.

Ens diu que les diversitats d'aquestes formes, d'aquests colors, d'aquests matisos, és infinita, i que hi ha unes possibilitats il·limitades de metamorfosi. I ens parla de les dificultats tècniques que ha hagut de vèncer, tot reconeixent el que deu a les troballes anteriors i sobretot a les il·luminacions de la nostra Exposició d'Arts Decoratives. Després, ens enumera els seus projectes pel futur: Amèrica el sol·licita, li proposa unes realitzacions encara més “colossals”. Somnia amb un gran vaixell il·luminat, en una illa flotant, que s'aturaria als ports de tot el món i oferiria a uns mi-

lers de visitants visions d'Espanya en un esclat meravellós, en un esclat d'aigües escumejants, en mig de tots els prestigis, aplegats, del Foc i de l'Aigua... Té encara un projecte més ambiciós: la il·luminació de Sant Pere de Roma, dels seus obeliscos, de les seves fontanes.

Fóra un bell espectacle, però talvegada una mica profà, per la venerable basilica. Per la meua banda, penso en Versalles, i tots dos ens engresquem davant d'aquesta idea... Què us en sembla?

L'estany d'Apolló, el Gran Canal en tota la seva amplària, el Tapís Verd, l'estany de Latorre, la Columnata, les Fonts laterals. Tot això dreçant-se sobre un fons apoteòsic. Però és un somni! Costaria quantitats fabuloses.

—No ho neguem — em diu el meu interlocutor. — La cosa és perfectament possible

I em diu xifres: el que costa diàriament la il·luminació de l'Exposició de Barcelona, i em meravella la modicitat del preu.

Tot escoltant-lo, contemplo la façana del Gran Palau, aquest fantasma modern de l'Escorial, que en aquest moment es colora d'un moradenc episcopal, mentre les cúpules són totes tenyides d'or i d'ambre rosa. Llavors em sembla veure la immensa façana del Palau de Lluís XIV, dins una llüïssor diamantina o vermella, que sorgeix per damunt dels miralls d'aigua dels estanys, de les fonts, del gran canal, sublimats per la llum i s'han tornat llacs o rius de foc... Un Versalles nocturn, que substitueix l'altre; un Palau d'esplendor i d'encís que surt del Palau de Glòria i, a l'entorn d'aquest Palau no hi ha únicament un jardí, sinó una contrada sencera, encesa i fresca, lluminosa i fluida com un tros de planeta incandescent, qui flota dins la nit — i per damunt de tot això encara, evocades per la imaginació, les ombres il·lustres de tot un regnat, les escenes d'història, — no fóra aqueix un espectacle capaç de fer venir corrent el món sencer?

I que ningú no parli de profanació. Allò fóra, simplement, reprendre la tradició dels decoradors, dels jardiniers de Lluís XIV. La festa de Versalles continuaria com en temps de La Vallière i de Montespan, com per a una tornada victoriosa de les tropes de Flandes o del Franc-Comtat...

Em recordo justament d'un gravat, amb data de 1676, que representa el Gran Canal il·luminat davant del rei i de la Cort. Al fons mateix de la perspectiva — una perspectiva de prop de mitja llegua — un palau cristallí, lluminós (*incluso igne*, il·luminat per dintre, com diu la rúbrica llatina), entre uns trofeus i columnates amb pilastres, que difonen la mateixa llum adamantina. A la cruïlla del Canal, quatre pavellons amb columnes, igualment translúcids, i allà on s'eixamplava més tard l'estany d'Apolló, a cada banda de les vores, grans fonts, amb tasses superposades i sobremuntades pel sol

reial, entre unes tasses més petites, fonts impetuoses, il·luminadores com els grups eqüestres que els fan davant, com les piràmides (molt més estètiques que els nostres moderns pilars), els hermes, els del·fins, els monstres marins, les siluetes de foc dels quals afiten les dues vores del Canal, dibuixant, a la nit, una gegantina creu lluminosa...

De manera, que no hem inventat res; àdhuc ens trobem per dessota dels decoradors i els il·luminadors del Gran Rei, que reeixien a decorar i a il·luminar molt més vastos confins. No hem fet sinó perfeccionar la tècnica de la il·luminació. I ja que l'americanisme contemporani exigeix coses colossals, aqueixes il·luminacions i aqueixes fonts lluminoses de Lluís XIV eren una cosa de més colossal que el que hem pogut veure a Barcelona.

Comunico les meves reflexions al meu guia que em respon sempre amb el seu posat tranquil i modest mentre uns geisers d'argent i d'or es desfan davant els nostres ulls:

—Això és només un esbós!. Jo somio conjunts molt més grans: canals, llacs, rius, ciutats, arquitectures lluminoses, amb música, orquestres, danses antigues, cors grecs, que evolucionarien entre les columnes dels meus raigs d'aigua, en l'esplendor canviant de les meves il·luminacions.

□ □ □

Feia mal fet de dir-vos que el senyor Boïgues Sans és un gran poeta i un gran músic?

Louis BERTRAND,
de l'Acadèmia Francesa.

EL PROJECTE D'EXPOSICIO FLOTANT DE CARLES BOIGUES

A la Casa de la Ciutat de Barcelona es poden veure els projectes de l'Exposició Flotant que Carles Boïgues, el poeta de Montjuïc, planeja.

En un grup de periodistes, l'enginyer en ciències màgiques obrí un gran àlbum i començà les explicacions:

“El vaixell tindrà 320 metres de llargada per 60 d'amplada (com el passeig de Gràcia) i 70 d'alçada, i amb calat prou feble per entrar a la majoria dels ports del món que està destinat a visitar. Tindrà motors Diesel de 35.000 C.V., que serviran per a la seva propulsió quan es traslladi i per a accionar els jocs de llum i aigua quan estarà en funcions d'Exposició fondejat al port.

“La coberta estarà constituïda—comencem de veure projectes fantàstics, en colors— per una gran avinguda formada al llarg de les dues bordes pels dolls fantàstics d'innombrables brolladors lluminosos que tancaran el recinte. A popa hi haurà un palau de cristall i metalls que serà el lloc d'honor; en el centre, una plataforma elevada per a festes; després, cap a proa, un bosc de brolladors màgics, i a proa el Palau de l'Univers, amb grans columnes de vidre il·luminades amb guspis elèctriques a l'aire lliure i gasos a l'interior, que cobriran la cúpula d'un planetari Zeiss. Damunt de tot això 150 reflectors com els del Palau Nacional de la darrera Exposició de Barcelona formaran un sostre fantàstic. La llum, l'aigua i els colors aniran combinats i sincronitzats amb la música, i el que governarà el teclat de les fonts, es pot dir que formarà part de l'orquestra.

“Per mitjà d'uns ascensors es baixarà sota coberta i, gràcies a un sistema de pro-

jeccions, es tindrà la il·lusió que es baixa a 500 metres de profunditat, a les entranyes de la terra, plenes de meravelles: grutes fantàstiques, efectes d'aurora boreal, camins plens de cristallitzacions meravelloses i multicolors, visions de les “Mil i una nits”: una sala que es transformarà successivament en palau grec, àrab, persa, hindú, egipci, etc., etc.; una gruta des de la qual es veuran, projectats damunt una cortina d'aigua polvoritzada, palaus aeris i danses exòtiques; que representarà la flora i fauna fantàstiques de l'època terciària; una altra que donarà la sensació que us trobeu al cor d'una pedra preciosa; un pont que passarà a través de matèria còsmica fosforescent; una sala de reflector i miralls; de fet, el mirall és la base principal de tota la fantasmagoria”.

Carles Boïgues va parlant com il·luminat, explicant com es realitzaran totes aquestes meravelles, i sembla que, d'un moment a l'altre, evocades per la seva fantasia, s'hagin de realitzar davant nostre.

Però no van tan de pressa, ni tot el projecte de Boïgues està fet de fantasia. El seu cost seria de 170.000.000, però tenint en compte que des dels motors a les plaques, fins a la darrera bombeta, serien objecte d'exhibició i que hi hauria grans sales interiors per a exposar productes, es pot calcular—ha calculat Vidal i Guardiola— que podria produir 80.000.000 anuals, i això durant deu anys, si es calcula que a cada port l'Exposició hi ha de passar només quaranta dies.

—Sembla — acaba en Boïgues — que el govern està ben disposat, i com que els capitals no cal que siguin precisament dels organismes oficials, espero poder-los convidar a la inauguració d'ací a quatre anys.

PEL NOSTRE IDIOMA

EL *pues* castellà ha estat completament bandit del llenguatge català, sobre tot en l'escriptura, on no és usat ni una sola vegada; i si en el parlar vulgar surt alguna que altra vegada, és tan rara i xoca de tal manera, fins ací a Buenos Aires, que tothom se n'adona com de l'ús abusiu d'un barbarisme lleig. No hem estat tant afortunats en l'ús de les partícules amb que substituïm aquest mot, puix que hem donat la preferència a una que en el seu cas està molt bé, però que altres vegades l'apliquem ben impropriadament. Fa temps que es predica contra aquesta defectuositat, però encara hi ha alguns que hi cauen, sobre tot ací a Buenos Aires; no és d'estranyar, doncs,

l'insistència, i convindria emprendre una croada per corregir-la completament. Aquest mal té l'origen en la creència errònia que la significació de *pues* castellà és idèntica a *doncs* català, i llavors hi ha qui, en escriure en català, sempre que en castellà posaria *pues*, escriu *doncs*. De vegades ho encerta, que és quan el *pues* es dedueix, com ho és sempre el *doncs*; però a més d'aquesta accepció el *pues* castellà té l'accepció causal o explicativa, que el *doncs* no té, i en aquest cas cal trobar *pues* per altres mots, no pas per *doncs*.

A aquells que no tenen un concepte clar de la valor de *doncs*, mestre Fabra els ha

donat la regla més clara i més senzilla d'evitar-ne l'ús abusiu, en recomanar-los que cada vegada que se'ls ocorrerà d'escriure un *doncs* es deturin i es fixin bé en la relació que hi ha entre el contingut de l'oració que acaben d'escriure i la que van a escriure encapçalada amb un *doncs*: si amb aquesta volen justificar o explicar allò que han dit anteriorment si allò que van a dir no és la conseqüència d'allò que han dit, sinó, al contrari, la causa, el *doncs* es incorrecte i cal, llavors, reemplaçar-lo per una conjunció causal: *puix que, vist que, ja que, perquè*, etc.

Melcior CASES.

CRONIQUE BARCELONINES

(De la pág. 11)

per la joia de la direcció del mestre Millet.

Feren també ús de la paraula, el mestre Lamotte de Grignon, el delegat de Cultura senyor Lluís Massot i per fi el mestre Lluís Millet, que fou acollit amb buna sorollosa salva d'aplaudiments.

Amb veu tremolosa per l'emoció donà les gràcies al públic per la distinció de què havia estat objecte, confessant-se immergeixedor d'aquell càrrec i acceptant-lo sols pel gran amor que sent per l'Escola, engendrat pels 34 anys d'exercir-hi el càrrec de professor.

En acabar el seu llarg parlament, el mestre Millet demanà un aplaudiment per al mestre Nicolau, i una ovació interminable coronà la seva comanda.

El director de l'Orfeó Català ha estat calorosament felicitat pels seus amics, admiradors i deixebles.

□ □ □

L'antiga Escola Catalana d'Art Dramàtic, pensionada per la Diputació de Barcelona i que durant el temps de la dictadura s'anomenà "Instituto del Teatro Nacional", ha inaugurat novament el seu curs de declamació i pràctiques teatrals, amb el nom d'Escola d'Art Dramàtic.

El seu director, que és l'Adrià Gual, ha tingut d'escurçar el nom de la seva Escola, però porti o no el mot *Catalana*, els seus bons fruits continuaran essent genuïnament catalanas.

□ □ □

Ens plau fer remarcar que en les diades de Tot-Sants i Dia dels Morts, foren molt visitades les tombes dels grans patricis, Enric Prat de la Riba i Martí Julià, així com també les de l'Angel Guimerà, Ignasi Iglésies, Joan Maragall, mossèn Cinto Verdguer i altres eminències de les lletres catalanes.

□ □ □

Ha estat instal·lada novament en la torre del mig de la plaça d'Orient (vulgarment coneguda per *Plaça del Relotge*), la popular ex-vila de Gràcia, l'històrica campana que fou tret pels satèlits de la dictadura amb el fi de procurar la seva desaparició, enviant-la a unes fundicions del Nord de la Península. Sortosament els veïns de la simpàtica barriada se n'assabentaren i per mitjà d'una enèrgica protesta obtingueren que els fos tornada quan ja es trobava embalada i en camí.

Depositada en el pati de l'antiga Casa Consistorial de Gràcia, ha rebut la visita de nombroses personalitats i periodistes.

L'esmentada campana fou construïda a Barcelona l'any 1864 pel fonedor Isidre Pallàs, i porta la següent inscripció:

"Con mi sonora lengua de metal,
por los lejanos ecos repetida,
de noche y de día recuerdo al mortal
la rápida carrera de su vida,
y por más que no tenga recibida
el agua con la que se es inmortal,

del Municipio por disposición,
soy María, Gràcia, Isidra, Asunción".

Més que aquests versos carrinclons que solemnitzen la seva naixença, li va donar renom l'episodi històric de que va ésser heroïna, quan tenia sis anys, en animar amb la seva veu el cèlebre rebombori de Gràcia que va durar uns quants dies, durant els quals no va parar de tocar a sometent, ni de nit ni de dia. Tant notable i popular va ésser el paper de la campana en aquelles circumstàncies, que en posar-se els més notables escriptors populars de l'època a publicar un setmanari, el van batejar amb el nom de *La Campana de Gràcia*, nom que encara porta el degà de la premsa en català al cap de seixanta anys de vida.

□ □ □

Ha estat vivament censurada per tota la premsa catalana l'indiferent actitud del govern espanyol enfront de l'amenaça d'enrunament que presenta el monestir de Sant Cugat del Vallès, declarat monument nacional.

□ □ □

Feia temps que els aiguats a la nostra terra no havien fet tantes destroces com aquesta vegada.

El desbordament del riu Francolí sobretot, ha causat moltes pèdues i, el que és més de doldre, moltes morts. A Tarragona inundà tot el barri de pescadors tirant a terra molts edificis i emportant-se'n riu avall efectes de tota mena.

Altres rius, com el Noguera Pallaresa i el Segre, també es desbordaren, però les conseqüències no foren tant desastroses.

EN DOMENEC MATHEU

La ciutat de Mataró es prepara a commemorar el centenari de la mort d'un il·lustre fill seu que s'escaurà l'any 1931. En Domènec Matheu qui, junt amb un altre català, en Joan Larrea, foren els dos únics estrangers que formaren part del primer govern independent que tingué la República Argentina. Tots dos eren matoronins. Larrea fou el primer ministre de Finances argentí.

DIMISSIO

DEL RECTOR DE L'UNIVERSITAT

Després de tots els aldarulls estudiantils i potser provocat per aquests, dimiti el rector de l'Universitat, senyor E. Díaz, nomenat per l'anterior dictadura. El govern actual s'ha apressat a donar facultats a la Junt de Govern perquè nomenés qui havia de substituir-lo, i el nomenament ha recaigut en el doctor Soler i Batlle qui, sembla, es proposa fer tots els possibles per pacificar els esperits.

EL CATALA A L'ESCOLA

Tots els periòdics catalans tornen a desvetllar la campana en pro de la catalanització de l'Universitat i de l'ensenyança en

general. No sabem fins a quin punt tindrà èxit aquesta campanya, però si creiem en els grans beneficis que reportaria a la cultura de Catalunya l'ensenyament en català a totes les escoles.

CONCURS D'AFICIONATS AL TEATRE

Sota el patronat de l'Associació Obrera de Teatre hom ha començat d'organitzar un concurs entre les companyies d'aficionats de tota la nostra terra amb objecte de fomentar el bon gust en l'interpretació d'obres teatrals i ensens proporcionar oportunitats perquè surtin nous actors professionals que puguin contribuir a enaltir l'escena catalana. Ja s'han acordat, en principi, les bases per les quals haurà de regir-se el concurs. Una d'elles tracta de l'interpretació d'una obra que seria obligatòria per a totes les companyies.

L'esport i el cine havien fet disminuir bastant l'activitat dels aficionats al teatre, però aquest concurs, si es feia anualment podria arribar a ésser un excel·lent estímul per al seu desvetllament.

BARCELONA-ESPANYOL

El partit de la "mèxima emoció", tal com era costum de dir-ne del que, dos cops cada any, es disputa entre aquests dos equips, fou guanyat pel F.C. Barcelona.

El cop de peu inicial el donà l'ardit nauata català senyor Enric Blanco Alberic, qui en sortir al camp acompanyat de la seva filleta, fou entusiastament aplaudit.

□ □ □

La ciutat de Barcelona ha homenatjat l'il·lustre escenògraf Francesc Soler i Robirosa, erigint-li un monument, per perpetuar sa memòria, en un bell indret de Barcelona. A l'acte de l'inauguració assistiren, ultra els descendents de l'homenatjat, les autoritats barcelonines i nombros públic.

□ □ □

En els principals centres literaris de Barcelona s'ha rebut el primer nombre de la revista CATALUNYA, publicada a Buenos Aires. Tant els propòsits dels creadors d'aquesta nova publicació catalana, com el seu text i gravats, han estat calorosament elogiats.

Certament s'ho mereixen, pel bell esforç que representen.

M.^a del Carme NICOLAU.

Dr. RAMON MARTI

Profesor Suplente de la Facultad

ODONTOLOGO

ESMERALDA 83, 2.º piso

Consulta de 14 a 18

U. T. 38, Mayo 2261

GIRONA

(De la pág. 19)

És un exemplar típic de les esglésies fortificades, puix a això responen els tres absis semicirculars, que són transformables en torres de flanqueig. El seu campanar, vuitavat, forma una de les més belles siluetes de Girona. El claustre és dels més notables del nostre art romànic. De planta rectangular, les galeries són cobertes amb voltes de canó en quart de cercle, i els seus capitells ofereixen una gran riquesa. Actualment serveix de museu, contenint sepulcres hebraïcs, capitells romànics, dòlmens, làpides, ceràmiques, vidres i numismàtica ampuritana, amb la qual cosa hom pot estudiar diverses èpoques de la ciutat.

Dignes d'admiració i d'estudi són també la capella romànica de Sant Nicolau, que segons Piferrer és, per la seva forma i les seves dimensions, una preciositat raríssima, i la col·legiata de Sant Feliu, que havent estat construïda en distintes èpoques i amb grans vicissituds, presenta un conjunt d'estils juxtaposats molt interessant.

El claustre va ésser demolit quan la campanya de l'Infant de Mallorca contra el Rei d'Aragó, i consta que el Comte d'Urgell va comprar 25 parells de les seves columnes.

El campanar de la col·legiata és gòtic amb vuit agulles filigranades que coronen la més elevada del centre, essent visible de tots els indrets de la ciutat, a la qual decora amb la seva esveltesa i magnificència.

El palau episcopal, la casa de la Pia Almoina, les restes de la ex-universitat amb la seva típica portada de les Agulles i altres molts edificis i cases particulars donen a la nostra ciutat de Girona aquest aspecte patriarcal, de rànica i noble bellesa.

Prop de la col·legiata de Sant Feliu, en el convent de caputxines, existeixen els anomenats Banys àrabs, monument únic a Eu-

ropa. El conjunt ocupa un espai rectangular. Primer es troba un vestíbul, del qual es passa al principal departament, quadrat, amb una piscina central, que té la forma de templet vuitavat amb vuit columnes, arcs aguantant la coberta que s'uneix amb la coberta general; és el *frigidarium*.

En un dels seus murs hi ha tres nínxols per al calçat dels banyistes; en un altre, grans finestral que donen a un jardí; en un altre, un banc sobre petites voltes per descansar, i en un altre, una porta que comunica amb una altra sala amb dues alcoves, que era el *caldarium*. Una sala contigua contenia el bany de vapor i les calderes, de les quals es conserva la xemeneia. Una altra sala amb dues alcoves, al costat, servia per les friccions, i una altra contenia el vestuari. Tota la construcció és de pedra.

Els banys àrabs de Girona tenen una disposició completament mahometana, però els mètodes constructius i els detalls ornamentals són romànic-catalans. Per això és un monument arqueològic únic i que afortunadament ara ha desaparegut tot perill de perdre's, per tal com ha estat cedit a la ciutat, la qual l'ha fet restaurar euro-sament, amb la qual cosa Catalunya s'ha assegurat, amb Girona, un dels més rics florons de la llur corona artístic-monomental.

Aquesta crònica ens recorda el bon company, el malograda Pere Roca Martí, i volem cloure-la, en homenatge d'ell, amb la última estrofa de la seva oda a Girona, que va ésser premiada en un dels Jocs Florals de Buenos Aires:

No et treguis de la testa la roja barretina
ni mai no et deixis l'aroma català,
puix que vetlla el teu poble la rassa gegant,
[tina,
els nets del almogàvers, la gent de l'Em-
[pordà.

Ramon CANALS.

LA FESTA DE L'ESCOLA DE MÚSICA DEL CENTRE CATALÀ

El 20 de desembre darrer va realitzar-se en el Centre Català d'aquesta capital la festa de fi de curs que tots els anys celebra l'Escola de Música, benemèrita institució que sosté l'esmentat Centre per tal de donar gratuïtament la instrucció musical als fills dels seus socis.

La festa de fi de curs va comprendre un concert a càrrec dels alumnes més destacats de la classe de solfeig, piano, violí i violoncel, i el repartiment de les classificacions i diplomes obtinguts com a resultat dels examens que s'havien realitzat davant el Jurat format pels mestres Josep Vázquez, Joan Castellví, Joan Andechaga, Antoni Margalet i Pere Bosc.

Un públic compost per les famílies dels alumnes i socis del Centre Català, emplenava totalment la sala-teatre. Durant el concert els deixebles de l'Escola de Música van palesar llurs avenços i coneixements en l'art lírica, essent tots els executants aplaudits. Fou interessant, sobretot, la tercera part del concert, dedicada a conjunts corals entonats per totes les alumnes de les classes de solfeig, sota la direcció del Mtre. Bosc. Van ésser interpretades tres lliçons a l'uníson de Lemoine; la cançó popular catalana "La Balanguera", harmonitzada pel mestre Amadeu Vives; la zamba "Chilena mía", i la sardana per a cor, de Ferràndiz, "Barcelona", la qual va ésser repetida.

L'acte del repartiment de classificacions fou presidit pel Jurat examinador, el president del qual, mestre Vázquez, va pronunciar paraules d'elogi per a la tasca meritíssima que desplega l'Escola de Música del Centre Català, i va felicitar en nom del tribunal examinador als professors de l'esmentada Escola senyora Fuguet de Barris; senyoretas Amèlia Espinac, Dora Granollers, Blanca Sabi i Teresa Lozano, i senyors Bosc i Antoni Margalet.

La festa va terminar amb un lliut ball en obsequi a les alumnes i llurs famílies.

NOTICIARI DE CATALUNYA

Vilanova

Organitzat per la delegació local de Palestra a l'estatge social de l'Ateneu, la mestra particular senyoreta Teresa Rossell ve donant gratuïtament un curs de llengua i gramàtica ca-

talanes que acobla notable concurrència.

□ □
El jove artista compatrici Salvador Mestres ha obert una notable exposició de dibuixos i caricatures als salons de l'Ateneu, que han eridat fortament

l'atenció, tant del nombrós públic que hi ha passat, com dels entesos, dels quals n'havem sentit força lloances per l'art del jove dibuixant.

□ □
En concurs obert per a l'edificació de la nova Escola Superior del Treball, ha estat adjudicada al jove contractista Antoni Nicolau Cortés, sota les ordres del qual una nombrosa brigada ja està colgant els amplis fonaments de tota la part oriental de la nova escola, on, segons els plànols, s'instal·laran les seccions de fusteria, mecànica i filatura.

□ □
Un altre dels projectes iniciats, que es troben ara en com-

plet abandonó, és el port de refugi començat a la nostra platja. Per una lletra rebuda per l'alcalde, publicada en la premsa local, ens assabentem que no està abandonat del tot aquest interessant projecte per part del nostre exdiputat senyor Bertran i Musitu, el qual en la lletra palesa la seva atenció i activitat a favor d'aquest afer.

□ □
Convocats pels dirigents de la Comercial Unió — entitat integrada per tots els industrials i comerciants de la vila — es reuniren els delegats de totes les entitats. Fou presentat a la dita reunió el projecte d'una cooperativa de producció d'electricitat per al subministre de

PLANAS Y F. DE PLANAS

(ANTIGUA CASA GIRON)

Taller de Modas, atendido por M. Cristina F. de Planas
(Ex 1ª. oficiala Maison Carrau)

Corbets, fajos, corpiños
Fajas-Corsés de última moda.

Vestidos fantasía, noche,
tapados.

Ortopedia para hombres
y señoras.

Tailleurs confeccionados por
un sastre.

Entre Ríos 367—U. T. 38, Mayo 4186—B. Aires

llum a baix preu, a base de fabricació pròpia, mitjançant motors que funcionin amb olis pesats.

El projecte fou acceptat en termes generals i una comissió dels iniciadors està fent visites a les poblacions on ja funcionen les esmentades cooperatives, les quals gaudeixen d'una excel·lent llum elèctrica a un cost insignificant, o sigui a menys de la meitat que ara cobra el quilovat La Canandenea.

□ □

S'ha celebrat amb gran animació de la mainada la tradicional fira de quincalleria, instal·lada enguany a la rambla principal; amb la qual avinentesa els establiments de tota mena han fet exposicions de llurs gèneres i s'han vist també extraordinàriament concorreguts de compradors de la rodalia.

Manresa

La Caixa de Pensions i Estalvis ha pres l'acord d'establir a la nostra ciutat l'Institut de la Dona que Treballa, juntament amb una biblioteca pública, les inauguracions dels quals sembla que podran fer-se a principis de l'any vinent.

□ □

El Centre de Dependents organitzarà dintre de poc un curs de gramàtica catalana i economia comercial, ampliant així la tasca cultural que ve realitzant de la seva fundació ençà.

□ □

A la colònia Gomis, de Montsirol de Montserrat, ha estat bastit un nou temple dedicat a la Verge del Roser. Féu la consagració el bisbe de Barcelona, i concorregueren a l'acte representacions oficials de Manresa i Barcelona.

Aquest nou temple ha estat bastit a l'indret més pintoresc de la colònia, davant mateix de la muntanya de Montserrat.

PLA DEL LLOBREGAT

Sant Feliu de Llobregat

Prossegueixen amb gran activitat les obres de pavimentació del carrer d'Armenteres, que forma el començament de la carretera provincial a Sant Joan Despí, les quals és molt necessari que quedin enllestides aviat abans d'arribar les pluges de l'hivern pels perills que reporta el pas per la riera Pahissa.

□ □

Es parla amb insistència sobre els projectes que prepara la Companyia del Ferrocarril de M. S. A. respecte la desviació de la carretera reial en el lloc d'entrada a aquesta vila per salvar el pas a nivell que existeix a l'entrada de la mateixa.

Hi ha el projecte de pavimentar el carrer Prat de la Riba, plaça de la Constitució, Església i Pou de Sant Pere.

Girona

Ha estat a la vila de Camprodon una comissió d'elements dels Pirineus Orientals, integrada per alguns membres de la Junta Interprovincial del Turisme, els quals han canviat impressions amb el batlle d'aquella localitat sobre les gestions que es fan per activar la ràpida construcció de la carretera que unirà Camprodon amb França.

□ □

A Tossa de Mar, entre deu i onze de la nit de dijous de la setmana passada, es desfermà un temporal de vent huracanat, i amb ell aparegué una bandada nombrosa de flamencs de color rosa, els quals, fugint del mal temps i atrets pel reflex de la mar, van volar damunt d'aquella vila.

Dos dels animals esmentats caigueren estabornits pels cops que donaven als cristalls del focus elèctric, i foren recollits pel guaita Magí Francisco, qui els exposà al poble, que pujà a admirar uns exemplars tan bells.

□ □

Ha estat declarat monument històric artístic nacional el conjunt del temple, de la torra, dels claustres, del palau prioral, de les sales i de les altres dependències de l'ex-collegiata de Santa Maria de Vilabertran.

LA SELVA

□ □

Blanes

Sembla que degut a la protesta particular de molts blanesos, i per l'obstacle evident que això seria per la platja de Blanes, s'ha desistit de portar a terme el Casino Municipal que hi havia projectat d'aixecar a la platja.

MONTSERRAT

Olesa de Montserrat

El dia de Tot Sants, com és costum, les diverses companyies d'aficionats de la vila oferiren representacions teatrals.

Al Centre Tradicionalista es posà en escena el drama "El fresar", obra que si bé és d'escriptura fluixa, tingué una excel·lent interpretació. Per fi de festa es representà "El carro del vi".

Al Centre Cultural Obrer representaren "Don Juan Tenorio" i el diumenge, "Don Cuan Llampbrocs".

El millor del "Tenorio" eren els programes redactats en vers festiu pel popular poeta olesà senyor Coca.

□ □

L'Ajuntament continua la seva tasca d'obrir nous carrers a l'eixampla d'aquesta vila, facilitant així l'adquisició de solars i l'engrandiment de la població.

□ □

L'Orfeó Montserrat donà un concert al seu estatge social en el qual oferí diverses primeres audicions.

LA SEGARRA

Calaf

En Miquel Vidal i Guardiola donà una conferència al cinema Terradas sobre "Vivificació de l'esperit i de l'economia de les comarques".

□ □

Es fan molts bolets dels anomenats *llanegues*, els quals es venen de 80 cèntims a una peseta la lliura.

De rovellons, pocs.

Prats de Rey

Ha pres possessió del càrrec de secretari, el senyor Llorenç Massana Mola i ha estat nomenat cap del Sometent, Ramon Casanoves Casulleres, propietari de Solanelles.

Igualada

La cooperativa L'Econòmica, té ja tramesa tota la documentació necessària a la Federació Catalana de Societat Mútues per al seu ingrès a la secció de llargues malalties, en la qual secció constarà en actiu des del primer d'any.

□ □

L'orquestra Ceciliàna ha recomençat els seus assaigs amb activitat per tal de donar aviat un concert públic en solennització de la diada de Santa Cecília, patrona de la música.

□ □

La Comissió Municipal Permanent acordà fer una revisió de les obres i contractes efectuats pels Ajuntaments del directori.

S'han començat els treballs d'asfaltat d'una part del carrer Cardenal Vives.

El pintor igualadí Sr. Jaume Valls Martí ha determinat decorar per compte seu la capella del Sant Crist. Té inspirat el seu projecte en les esglésies barroques de Roma, i seran dos grans quadres a les parets del creuer de la capella; alludiran a la tradició del cavaller del cavall blanc i al moment de salvar la sagrada imatge de l'incendi del cambril hagut a mitjans del segle passat.

El projecte de decorar es veu exposat a la llibreria Poncell.

□ □

Han estat repartits uns cartells anunciant els ensenyaments que es donaran a l'Ateneu Igualadí durant el curs de 1930-31, els quals són els següents: Batxillerat elemental, Comerç, Mecanografia, Taquigrafia, Contabilitat i Teneduria de Llibres. Idiomes: català, castellà, francès i anglès. Arts i Oficis: clas-

ses preparatòries, dibuix lineal, dibuix al natural, pirogravat i repujat, teixits, obanisteria i soldadura autògena. Cultura femenina: cultura general, tall i confecció, de planxat i pràctiques de cuina. Ensenyament musical: solfeig piano, violí i altres instruments; cursets especials.

□ □

El tinent d'alcalde senyor Borràs Estruch presentà a la darrera sessió una moció, que fou aprovada, demanant que els rètols dels carrers siguin també escrits en la llengua vernàcula. I una setmana abans proposava a la Permanent l'opció del següents acords, que igualment foren de conformitat:

Primer: Mentre no sigui oficialment reconeguda la nostra llengua a totes les escoles de Catalunya, com a vehicle bàsic de tot ensenyament, pregar a tots aquells centres docents que rebin un ajut del nostre Ajuntament, que sigui concedit al nostre idioma la mateixa consideració, almenys, que gaudeix la llengua oficial de l'Estat i les llengües estrangeres.

Segon: Adreçar-se a tots els directores d'escoles establertes en aquesta ciutat, recomanant-los que, perquè sigui més eficient l'ensenyament que en les dites escoles es dona, s'inclogui en llurs respectius programes l'ensenyament de la llengua catalana, lectura, escriptura, gramàtica i història de Catalunya.

Es de ben veure com les corporacions públiques es preocupen del problema de cultura.

Tarragona

Han estat portats a cap els treballs de neteja i reparació de la fàbrica de tabacs a mb tanta activitat i encert, que quasi tot ha quedat arrançat en el curt espai de pocs dies.

Per cert que per noves particulars ens hem assabentat que es gestiona amb el major interès la construcció d'un mur de contenció a la vora esquerra del riu Francolí, millora que la direcció de la Tabacalera creu indispensable perquè a la nova fàbrica de tabacs es pugui treballar en condicions de seguretat.

□ □

Durant el mes de novembre entraren al nostre port 105 vapors y 29 vaixells de vela, amb un total de 200.736 tones i 2.898 tripulants.

□ □

Després de llargues gestions, per fi ha estat oberta de bell nou al servei l'estació telegràfica de Sant Carles de la Ràpita, que fou tancada fa un mes per manca de personal.

Valls

En la darrera reunió del consell administratiu del Banc de Valls fou nomenat administrador, vacant per la mort del se-

nyor Eliseu Ferrer Queralt, el senyor Francesc Plana Sardà, antic apoderat de l'esmentada entitat bancària.

□ □

Estan molt avançats els treballs editorials per a la publicació de l'àlbum monumental vallenc, que s'editarà per les festes decennals.

De la seva organització té cura el jove literat Ferran Cases Mercadé.

□ □

Dins de pocs dies s'obrirà al públic l'antic teatre Principal, bellament reformat. Les condicions d'higiene i de comoditat han millorat molt.

Als baixos de l'edifici i al primer pis s'han bastit unes sales per a societats independents del teatre. Hom diu que seran ocupades per l'Associació Catalana i el Valls Deportiu.

PLANA DE VIC

Torelló

Ha estat nomenat secretari amb caràcter efectiu el senyor Joan Castells i Cases, el qual ja exercia interinament aquest càrrec.

Vic

Davant l'imminent perill de la façana de l'església de Santa Clara, que urgeix una restauració molt costosa, a més d'altres reformes interiors que caldrien en el convent de les religioses dominiques junt a l'església esmentada, s'ha projectat i proposat a la comunitat dominica un pla que canviaria totalment la fisonomia d'un gran sector de Vic.

Sembla que el projecte és el següent: Adquirir tot l'imble corresponent a l'església de Santa Clara i convent de monges amb el seu espai hort o jardí, enderrocar-ho tot i convertir-ho en solars, deixant dos metres més ample el carrer de San Fèl. Perllongar el carrer de Sant Sebastià, fins a encreuar amb el que aniria des del carrer de Manlleu fins a Santa Clara Vella i allà construir-hi el nou edifici o convent per a les religioses més amunt esmentades.

També s'ha parlat d'obrir un carrer que fos una perllongació del carrer de Sant Antoni fins a trobar el carrer de Manlleu; aquest carrer descongestionaria molt el tràfic del carrer Nou.

Al mig dels solars que es destinarien a edificació, procedents de l'enderroc del convent, s'hi deixaria una plaça que l'Ajuntament dictaminaria sobre el seu destí. S'ha parlat de construir-hi un mercat, però no eriem que es portés a la pràctica, perquè seria un mal negoci per a la ciutat. Sabem que a Terrassa ha estat un fracàs, i a Sabadell, que l'havien començat, ho han deixat córrer. Al nostre judi-

ci, el millor fóra un centre de parades dels autòmibus que fan el trajecte a les diverses poblacions veïnes, i en aquest cas hauria d'ésser obligatòria, o bé un jardí per a infants.

L'iniciador d'aquesta important millora és un acabadat comerciant de Vic, i sembla que no el mou altre interès que portar a la pràctica un desig de la majoria del vigatans i unir el seu nom a aquesta reforma tan important.

□ □

En cada mercat augmenta el preu de les patates, important font de riquesa de la nostra comarca. Diuen que es contracten a 23 i a més pessetes els cent quilos.

Es curiosa una estadística sobre la seva producció a la comarca, que fa la *Revista de la Càmera Agrícola*. Segons ella, enguany s'han produït 35 milions de quilos.

□ □

Dintre breus dies serà inaugurada la biblioteca popular començada en temps dels governs populars i tancada pels *pupins*. S'ha obtingut permís per fer-hi una exposició de la premsa comarcal, que no cal dir serà ben rebuda pels simpatitzants de les coses nostrades.

Aquesta exposició ja fou presentada al certamen que tingué lloc a Barcelona amb motiu de la Diada de la Premsa.

Vall d'Aran

Ja han estat inaugurades les obres de la carretera nova que haurà d'arribar a Bossost.

Aquest nou camí — que fou adjudicat ara fa poc temps — escurçarà més de trenta quilòmetres la distància que ens separa de França per Luchon i beneficiarà, per tant, els interessos de la muntanya alta.

Agramunt

En Joan Casanelles donà una conferència a l'entitat local Palestra dissertant sobre el tema "Els drets de l'home", en un documentat parlament sobre el valor d'aquests i la laboriositat que ha costat a tots els pobles que els frueixen el poder-los aconseguir, passant forçosament per la decapitació de monarques o pel destronament de sobirans, fent la profecia final que Espanya no podrà pas ésser una excepció si vol veure també reconeguts aquells principis d'humanitat en la seva Constitució.

El conferenciant fou escoltat per gran concurrència.

Sallent

L'Escola Musical de la Mare de Déu de Montserrat i l'Orfeó Sallentí han celebrat dues festes a llaor de la llur patrona.

La primera, el dia 16, en que cantaren la missa solemne popular gregoriana 'Fons Bonitatis',

la Salve Montserratina i els Goigs de la Santa; i la segona, la diada de la Patrona, amb una missa de comunió.

Mallorca

A la darrera sessió celebrada pel Rotary Club de Mallorca va assistir-hi l'enginyer de la Diputació senyor Antoni Perietti, el qual va fer una exposició clara i detallada del seu projecte de construcció d'un funicular aeri per anar fins al cim del Puig Major, que té una altura de 1.450 metres i des del qual es contempla un panorama únic.

El senyor Perietti va posar de relleu com totes les precaucions per evitar accidents havien estat preses, i com era segur el mitjà de transport i de gran valor des del punt de vista turístic, i acabà llegint unes xifres que demostraven la possibilitat econòmica de la seva construcció i de la seva explotació.

ROSELLO

Perpinyà

El Comitè Joffre s'ha reunit novament i ha decidit repartir noves llistes de subscripció per al monument a Joffre a Rivesaltes.

Una d'aquestes llistes ha estat tramesa a Barcelona al mestre en Gai Saber i bon amic de França Joan M. Guasch, qui guanyà la Flor Natural als Jocs Florals de l'any 1920, presidits per l'il·lustre mariscal català.

□ □

L'arqueòleg i historiador Enric Aragon publica un nou llibre sobre "Els carrers i monuments de Perpinyà". L'edició popular sortirà d'aquí pocs dies. Aquesta obra revesteix un major interès per tots els catalans.

També el poeta Carles Grandó publicarà a principis d'any, en una de les millors col·leccions literàries de Barcelona, el seu nou llibre de poesies catalanes: "Fa sol i plou".

EMPORDA

La Bisbal

Ha començat amb un èxit ben remarcable el curs de català organitzat per la Comissió Delegada de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. Josep Ponsatí el dirigeix.

En l'acte de la inauguració va prendre-hi part Pompeu Fabra. L'il·lustre filòleg donà una interessant conferència a l'Escut Emporità davant d'un públic nombrós qui escoltà devotament la docta paraula de mestre Fabra, i al final de la seva clara i brillant disertació l'aplaudí sorollosament.

□ □

També a l'Escut Emporità, Els Rossinyols de les Gabarres hi han celebrat una bella festa. El públic, nombrosíssim, aplau-

dí les belles refilades de la notable entitat coral que amb tant d'encert dirigeix el mestre Josep M. Soler.

VALLES

Caldes de Montbuí

Es clausurada l'Exposició local de pintura i fotografia instal·lada a Casa de la Vila i organitzada per l'Associació de Cultura.

L'Exposició ha estat visitada diàriament per nombros públic. A partir de la inauguració, que es va celebrar solemnement, ha anat rebent una veritable consagració popular.

Les seixanta i tantes teles exposades, i més de quaranta fotografies instal·lades, han tingut un sens fi d'admiradors. Hom ha sentit paraules d'elogi per l'esforç dels artistes i amateurs locals, i s'ha convingut unànimement que és un esforç digna de lloança.

□ □

A Caldes es feia sentir la necessitat de comptar amb un establiment o agència bancària.

Ara ja la tenim. El Banc de Catalunya acaba d'instal·lar a la localitat una agència al carrer Major núm. 44.

La inauguració s'efectuà el 26 del mes de novembre. Assistí a l'acte una distingida concurrència, entre la qual hi havia les autoritats de la vila, homes de lletres, fabricants, representacions d'associacions i un bon nombre d'industrials i comerciants.

BERGADA

Pobla de Lillet

Ha quedat constituïda la Comissió que ha d'administrar el nou Casal de Beneficència. Està composta pels ciutadans Albert Cunill, Joan Tomàs, Jaume Tubau i Climent Llimós.

□ □ □

Uns joves aficcionats de la Colònia Manén donaren a la societat Flor Comercial una representació de l'obra de'n Llanes "Don Gonzalo o l'orgull del geu".

Cal dir que ho feren molt bé.

□ □ □

L'Ajuntament té en estudi la sol·licitud d'un projecte de telèfon que comuniqui amb els pobles de Bagà i Guardiola. També sembla que es treballa per a la implantació d'un nou sistema d'ensenyament primari mitjançant escoles públiques graduades.

LA COSTA

Calella

La Diputació de Barcelona ha acordat instal·lar una Biblioteca Popular en aquesta ciutat, i ja s'estan acabant les obres que l'Ajuntament ha ordenat fer per a la instal·lació de la dita Biblioteca.

CADARNS, GRIP TOS

BRONQUITIS, RONQUERA, ASMA,

etc., es curen ràpidament

prenent les

obren per
inhalació i el
llur gran poder
antisèptic i balsàmic
les fa insubstituïbles per a
tota afecció a les vies respi-
ratòries.

Únic Concessionari:

RAMON CODINA
TACUARI 24 Buenos Aires

La Panificadora "EL MORTERO"

Panaderies, Confiteries, Pastisseries

— de —

FABRE I MONTSERRAT

Casa central:

SAN JUAN 1269-71 — B. AIRES
U. T. 23, B. Orden 7087—C. T. 131, Sud

Casa a Bernal: Zapiola 52 al 60
U. T. 171, Bernal — C. T. 86, Quilmes

SUCURSALS:

9 de Julio 87 — C. T. 6, Quilmes
Crámer 265

Casa a Quilmes:

Rivadavia 349, cantonada Mitre
U. T. 192, Quilmes

Sucursal a Wilde:

Av. San Martín 5561

Repartim a domicili matí i tarda

Rafael Valls

ADVOGAT

Diagonal Sáenz Peña 628, 2º.

U. T. 38, Mayo 8898

CONFITERIA "CONDAL"

DE RAMONEDA I CAPDEVILA

Gran assortit de tortells, palos de Jacob, bescuits de
la Reina i altres articles catalans

Bdo. Irigoyen 1170

U. T. 3006 B. Orden

L'HORA CATALANA

Estació L. R. 2

(RADIO PRIETO)

TOTS EL DIUMENGES DE 12 A 13 HORES

Catalans: Escolteu-la i feu-vos afiliats.

Escriviu a BRASIL 441, dpt. 3
BUENOS AIRES

E. Camplonch

ARQUITECTE

Projectes i construccions

CHACABUCO 409

BUENOS AIRES

CATALUNYA

Magazine català de caràcter informatiu, lite-
rari i artístic; sortirà una vegada cada mes.

Pretenem que entri i sigui indispensable a
totes les llars catalanes d'Amèrica; per això
creiem que no ens mancarà la cooperació de
tot bon català que vulgui que les coses de la
nostra terra siguin estimades pel que es me-
reixen.

Feu-vos-en subscriptors i contribuïu a por-
tar-nos-en d'altres; d'aquesta manera ens
ajudarem a fer que CATALUNYA sigui sem-
pre una revista que faci honor a la nostra
collectivitat.

Preu de subscripció:

5 PESSOS L'ANY; ARREU.

CONFITERIES

"Oms"

Casaments i Lunchs

(DEMANEU PRESSPOST)

Bmé. MITRE 2248

U. T. 38, Mayo 4661 — Coop. Telef. 2919, Central

CERRITO 143

U. T. 47, Cuyo 0909 — Coop. Telef. 2919, Central

SARMIENTO 850. — U. T. 1572, Central 2920

Vins d'Alella y Moscatell de Sitges

Xampany "CODORNIU"

no deixeu de tastar-lo

Licor "YASILAC"

Sabeu el que vol dir
tenir pa a l'ull?

No sabeu que al carrer CHACABUCO 334
es fan BONS CLIXÉS ? U. T. 33 - 2660

R. MARTIN

FONTANA LTDA.

FABRICA DE
EXTRACTO DE
QUEBRACHO

BUENOS AIRES